Üksiknummer 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секцiй Ц. К. Р. К. П. в Сев.-Запада. Бюро Ц. К. Р. К. П.
W.K.P. keskk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sektsioonide häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Awatud kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-86, ühiskoda — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
esimesel lhk. 3 r. kul.	Linnades 1 kuu — 1 rbl.
wiimasel „ 1 „ „	aasta — 11 rbl.
keskmisel „ 6 „ „	Maal 1 kuu — 50 kop.
k.-har. ak. 20 k. „	aasta — 5 rbl. 50 kop.

E. Kirjast. Ühisuse liikmetele ja kollekt. tellides 15% odawam.

Nr. 89 (2289) Laupäewal, 18. aprillil 1925 8. aastakäik

Prantsuse uus walitsus.

Pankiiride käsul.

Pariisist, 17. apr. Walitsuse kriisi lahendamisel on pääraskus rahanduse probleemi lahendamisel. Kunagi ei ole kapitaal nii tugewat mõju awaldanud kui nüüd.

Cayot ja Briand jatkawad kogu aeg läbirääkimisi Prantsuse panga direktori Robineaux ja teiste suurte pankade esitajatega, püüdes leida sarnaseid rahanduse parandamise teesid, mis ei hirmutaks kapitaliste. Rahanduse ringkonnad toetawad Cayot kandidatuuri rahaministri kohale, sest tema on kapitaali maksustamise wastane.

Teiseltpoolt tõuseb küsimus, kuidas kõrwaldada raskusid ilma kapitaali huwisid rikkumata ja pahempoolset blokki purustamata, mida sotsialistid ei toeta muidu, kui ei anta neile kas wõi silmakirjaks mõnda rahuldust nende maksude eelnõu asjus, mida nad juba märtsi lõpul kirjalikult sisse andsid Herriot'le.

Asi muutub weel keerulisemaks üksikute poliitikategelaste auahnuse tõttu. Uhke ja iseseisew Cayot ei taha kergesti jagada oma wõimu Painleve ja Briandiga, eriti wiimasega, kes ka on harjunud esimest wiulist mängima.

Kuid Malvie awaldas lootust, Rosta sõnumisaatjaga juttu ajades, et Painlevel läheb korda walitsust luua, millest Briand ja Cayot osa wõtawad. Edasi teatas Malvie, et tema ei wõta wastu siseministri kohta, mida Painleve temale pakkus.

Oma jagu mõju awaldas parlamendi saadika Joueaux teadaanne, et temal oli pikem jutuajamine Malviega. Räägitakse, et Joueaux'le on pakutud tööministri koht, mille wastuwõtmise kohta tema aga weel kindlale otsusele ei ole jõudnud.

Pankiirid leidsid omale kaitsja.

Pariisist, 17. apr. Täna kuulas radikaal-sotsialistide parlamendi fraktsioon Cayot seletust, kes ütles, et riigikassa seisukord on raske, kuid tema loodab seda lahendada. Lõpuks küsis Cayot, kas tema wõib arwestada fraktsiooni kaasabi rahandusseisukorra jaluleseadmises. Fraktsioon awaldas Cayot'le usaldust, mille järele see seletas, et tema walmis on wastu wõtma rahaministri kohta.

Kabinett on kokku seatud.

Pariisist, 17. apr. Uus Prantsuse kabinett on kokku seatud. Sinna kuuluwad Painleve, Briand, Cayot ja Louchere.

Eesti wabariigi kaitsepolitseis.

— Olete Teie Nuudipea?
— Teie käsu pääle, härra ülem!
— Siin on Kominterni raha ja paar pommi. Neid peate Teie täna õhtul kommunist Harjase juurest leidma. Mõistate?
— Teie käsu pääle, härra ülem!

Kurdlaste mäss mahasurutud.

Ägedad wõitlused.

Angoorast, 16. apr. Türgi ja mässuliste wägede wahel, kes omad wäesalgad kogunud mägise Gendshi ümbruskonda, peetakse ägedaid wõitlusi. Walitsuse lennukitelt wisatakse alla lendlehti, milles rahwast üleskutsutakse mägedest mässuliste juurest endi elukohtadesse tagasi tulema.

Walitsuse wäed wõtsid uuesti enese alla Drahani Gendshi läheduses. Saidi poolehoidjad põgenewad korratuses. Ajalehed kinnitawad kuulujutte, et paljud Siiria scheihid Alepo raioonis pooldawad mässajaid.

Mässu päämeeste kinniwõtmine.

Angoorast, 16. apr. Siseasjade kommissar sai järgmise teadaande: Scheih Said ühes 20 päämehega wõeti wangi walitsuse wägede poolt täna öösel Gendshi linna ümbruskonnas. Saadi kätte esimese järgu tähtsusega paberisi ja rahasummasid. Said walmistas ette Persiasse põgenemiseks.

Mõjuwate saadikute sõnade järele wõib Saidi kinnipidamist hinnata kui mässuliste lõpulikku purukslõömist. Angoora walitsus kawatseb Saidi Angoorasse saata.

Mässajad annawad hulgawiisi alla.

Angoorast, 16. apr. Gendshi linn on walitsuse wägede käes. Uhes Saidiga saadi kätte 10 teist pää scheihi ja 25 juhti.

Mässajad, kes juhatajateta jäänud, annawad alla hulkadena. Wabariiklik wõim on jalule seatud kogu piirkonnas. Said ühes teiste scheihidega antakse Diarbekiris kohtu alla.

„Hakimilt Millie“ kirjutab sel puhul: „Seesmised ja wälised waenlased näewad nüüd, et uut Türgimaad wõita ei saa. Said, kes töötas meie wastu sõjariistaga, on nüüd meie käes wangis ja saab kandma rasket karistust. Mäss on mahasurutud lõpulikult.

Lordide ja bandiitide liit.

Angoorast, 16. apr. Türgi piiriäärsetesse maakondadesse ilmusid Aisoride banded, kes wägiwalda tarwitawad elanikkude kallal. Praegusel korral on Aisorid end tugewasti kindlustanud inglaste abil Urmie ja Selmasi raioonides. Selle kohta on inglased pidanud läbirääkimisi Persia walitsusega. Selmasi raiooni saadetakse perslasteks riidestatud aisorid ja armeenlased, kui kaubanduslisteks operatsioonideks. Angoora walitsus otsustas sel puhul Inglise walitsusele protesti awaldada.

Mässajate karistamine.

Konstantinoopolist, 16. aprillil. Diarbekiris mõisteti surma poomise läbi 20 kurdlast-mässajat. Kohtu otsus saadeti täide.

Bulgaaria kuninga elu kallale kiputud.

Wiinist, 16. aprillil. On awaldatud järgmine ametlik teadaane Bulgaaria kuninga Boris'ile elukallale kippumise kohta. Kurjategijad walwasid kuningat, ülesseades teele, mida mööda kuningas pidi Sofiasse jahilt tagasi sõitma, walwet. Kui tee käänaku taga silmati kuninga automobiili, awati wiimase pääle tuleandmist.

Kuningas sai kergelt haawata. Kaks inimest õuekonnast said surma. Wiibimata moodustati 20 meheline rühm, kes kuninga Boris'iga eesotsas algasid jooksu pannud kurjategijate tagaajamist.

Ameerika laewastiku manööwrid.

New-Yorgist, 15. apr. San-Franziskost teatatakse, et täna jõudis Ameerika laewastik Hawai saartele manööwriteks Waikses ookeanis.

Nõukogu-Jaapani lepingu kinnituse wahetamine.

Pekingist, 16. apr. Eila wahetasid sm. Karahan ja Joschisawa lepingu kinnituse kirja.

Sm. Karahan ja Joschisawa awaldasid lootust, et Jaapani ja S. N. W. Liidu wahel seatakse jalule tihedad sõbralikud wahekorrad.

Kaitsepolitsei tungimine Rumeenia ametühisuste nõukogusse.

Wiinist, 16. apr. Bukarestis peeti unitaar ametühisuste päänõukogu koosolekut esimese mai ettewalmistusteks.

Sissetunginud kaitsepolitsei rühm ajas koosoleku laiali. Nõukogu sekretäär arreteeriti.

Raadio Euroopast Ameerika.

Londonist, 16. apr. Katsed raadio kaudu kauge maa pääle läbirääkimisteks andsid häid tagajärgi. Läks korda läbirääkida Londoni ja Ameerika wahel üle Atlandi ookeani.

Uus partei Ungaris.

Wiinist, 17. apr. Budapestis oli laialdane Ungari sotsialistliku tööliste partei organiseerimise koosolek. Aruandja Weishaus teatas, et uus partei lööb end ametlikult lahti sotsiaaldemokraatiast, ja seisab klassiwõitluse seisukohal.

Uue partei juht Wagi kujutas heledates wärwides sotsiaaldemokraatide äraandlikku poliitika ja protesteeris laimduste wastu, et uus partei on ühendatud tagurliste gruppidega. Uus partei wõitleb ühtlasi wasturewolutsioonilise walitsuse, kui ka ametliku sotsiaaldemokraatia wastu, kellega töölisteklass peab igasuguse sideme katkestama.

Koosoleku resolutsioonides arwustatakse sotsiaaldemokraatliku partei täidesaatwa komitee tegewust, näidatakse tema ühenduse pääle kodanlusega, töötatööliste äraandmist, ükskõiksust talupoegade wastu. Uue partei ülesandeks kuulutati wõitlus kodanluse wastu ja proletariaadi ühendamise eest.

Ametliku sotsiaaldemokraatia käsikud püüdsid koosolekut nurja ajada, kuid ei suutnud seda teha.

Meksiko kommunistliku partei kongress.

New-Yorgist, 17. aprillil. Meksiko kommunistliku partei kolmas kongress oli 8.—17. aprillini Meksiko linnas. Oli ka saatkonnad Guatemalast ja Uhisriikidest.

Kongress otsustas propagandat suurendada Meksiko tööliste partei praeguse juhatuse wastu, keda kongress iseloomustas kui Ameerika pankiiride ja naftatöösturite sandarmiwalitsust. Edasi otsustas kongress nõuda põhiseaduse järele maa waranduste natsionaliseerimist, luua rahwalik talupoegade liit, kes peab ühinema talupoegade Internatsionaaliga. Ka otsustas kongress agitatsiooni teha usu wastu ning suurendada wõitlust imperialismi wastu.

Doumerque ei taha Poolasse sõita.

Warssawist, 16. apr. Sikorski kutsus teist korda Poola walitsuse nimel Prantsuse presidenti Doumerque tulema Warssawi 3. mai eelseiswa Poola iseseiswuse aastapäewaks.

Uhenduses kriisi ja Prantsuse üldise seisukorra tõttu lükkas Doumerque selle ettepaneku tagasi.

Walimiste eelne wõitlus Saksamaal.

Berliinist, 16. aprillil. Presidendi walimiste eel on parteid alustanud ägedat walimise hoogtööd.

Parempoolsed parteid 19. aprillil korraldasid meeleawalduse hüüdsõna alla: „Isegi Hindenburg ohwerdas oma wanaduse rahu“.

Saksa wähemlased kutsuwad üles toetama parajusmeelse kodanluse ühist kandidaati Marxi.

Kubermangu täidesaatwa komitee presiidiumi walimised.

Kell 12, 25 minutit awati sm. Sinowjewi eesistumisel Leningradi kubermangu täidesaatwa komitee täiskogu istang.

Kubermangu täidesaatwa komitee esimeheks waliti ühel häälel sm. Sinowjew. Asetäitjaks sm. Jewdokimow ja sekretäärik sm. Komarow.

Irtõschi jõgi üle kallaste tõusnud.

Pää Geofiisiline observatoorium sai Semipalatinskist eila hommikul telegrammi, et Irtõschi jõel liikus jää kiire wee tõusuga edasi. Jää seisaku tõttu allpool sadamat on üle ujutatud kõik madalamad kohad. On inimeste ohwrid.

Kergendused talupoegade kauplustes.

Sisekaubanduse rahwakommissariaadi juures asuw nõupidamine tunnistas tarwilikuks kergendada talupoegade kauplustes tingimusi raudtee jaamades ja sadamates oma põllumajanduse saadustega niisama ka käsitööstusega. Talupoegi peab takistamata laskma jaamadesse ja sadumatesse, milleks wäljaeraldada teatawad kohad kauplusteks, et nad ei takistaks üldist jaama korda ja ei oleks ees raudtee töölistele ametikohuste täitmistel. Tuleb walwada seejärele, et talupoegadelt, kes kauplewad jaamades, ei wõetaks mingisuguseid maksusid.

Sm. Kwiring — kõrgema rahwamajanduse nõukogu esimehe asetäitjaks.

Rahwakommissaride nõukogu otsusel määrati kõrgema rahwamajandust nõukogu esimehe asetäitjaks sm. Kwiring. Sm. Kwiring on wana põrandaalune tegelane ning alati kannud mitmesuguseid parteilisi ja nõukogulisi kohustusi. Praegu on ta Ukraina kompartei keskkomitee sekretääriks.

Läinud nädal.

Wöitlus presidendi tooli pärast Saksamaal muutub järjest terawamaks. — Kolm üleskutset: monarkistide, sotside ja kommunistide poolt. — Mille poole püüawad monarkistid. — Kuidas wabandawad oma tegewust sotsid. — Mida tahawad walimistest kommunistid. — Ministeeriumi kriis Prantsusmaal. — Ministeeriumi kokkuseadmine uuesti Painleve kätte antud. — Mida tähendab Herrioti kukutamine. — Kas uue ministeeriumi moodustamine Wene-Prantsuse wahekorda halwendab. — Löhenemine Inglise töölistehulkades kestab edasi. — Mac-Donaldi partei lagunemine. — Mac-Donaldi ja Baldwini polititika ei ole milleski lahku läinud. — Kui suur on Mac-Donaldi wastasrind. — Erakapitaali tegewusesse tömbamise küsimus S. N. W. Liidus. — Milleks meil erakaubandust tarwis. — Rea kergenduste andmine erakaupmeestele. — End. patriarh Tihoni surm ja testament. — Endisest wasturewolutsioonäärist nöukoguwöimu kaitsja. — Hoop nöukoguwöimu wastastele.

Wöitlus presidendi tooli pärast Saksamaal on täies hoos. Awaldatud on kolm üleskutset — Hindenburgi (monarkistide kandidaat), wähemlaste, kes toetawad Wilhelm Marxi möödukate kodanlaste parteid ja kommunistliku partei üleskutse. Need üleskutsed näitawad kolme wöitlewa grupi tösiseid püüdeid.

Hindenburg, Wilhelmi truu soldat, suurkapitalistide ja monarkistide äss, teatab awalikult, et praegusel ajal ei ole walitsuse wormil otsustawat tähtsust. Hindenburgi arwates olewat tähtis selle „öhutaw waim", s. o. monarkistlik waim.

Wähemlaste üleskutse on üks töendus, kuidas need isandakesed töölisteklassi ära annawad ning kapitaali truult teeniwad. Wöis oletada, et kodanlikkude parteide ühinemine, nende ühise wäerinna esinemine, pidi leidma otsustawat wastupanekut partei poolt, kes ennast „tööliste parteiks" nimetab. Töepoolest, wähemlased ühinewad wöitluseks, kuid nad ei ühine mitte tööliste organisatsioonidega, waid... keskkoha kodanlik-katoliikliku parteiga ja panga kapitaali parteiga (n. n. demokraatlik partei).

Wähemlased wabandawad oma tegu sellega, et nad ei toetawat mitte keskrühmi, waid Wilhelm Marxi ennast. Suurepärane wabandus! Ohwerdada 8 miljoni tööliste häält selleks, et toetada seda, kes kogu oma poliitikaga kapitaali pääletungimist kömendas, kes on Dawesi plaani äärmine pooldaja, selle Dawesi plaani, mis Saksa töölisi orjadeks on muutnud. Wähemlaste üleskutse ei ole juhitud mitte kapitalistide, waid kommunistliku partei wastu.

See on ka mõistetaw. Kommunistlik partei ei ole sönades, waid tegudes töörahwa parteiks. Kommunistlik partei seab esimesele kohale töörahwa huwid. Kommunistid ei püüa presidendi toolile pääseda kodanlikus wabariigis. Nende hüüdsönaks on klassiwöitlus. Nad teawad wäga hästi, et ilma wöitlusteta kodanlus wöimu käest ära ei anna. Kommunistliku partei üleskutse paljastab wähemlaste järjekordset äraandmist ja kutsub hääletama Thälmanni eest mitte selleks, et walida teda presidendiks, waid selleks, et näidata kodanlusele oma jöudu — Saksamaa proletariaadi eelwäge, kes ei karda klassiwöitluse terawnemist, waid tahab seda just saada. Ainult klassiwöitluse kaudu läheb tee proletariaadi diktatuurini.

Ministeeriumi kriis Prantsusmaal ei ole weel löppenud. Ministeeriumi kokkuseadmine on uuesti Painlevele antud. Esimest korda ei wötnud Painleve ettepanekut wastu ning president pidas läbirääkimisi juba Briandiga, kodanluse grupi esitajaga. Sellega ei olnud aga neljast parteist koosnew demokraatlik blokk nõus (blokki kuuluwad muu hulgas ka wähemlased). Blokk wöttis resolutsiooni wastu, kus teatab, et ta endise poliitika jatkamisest ei loobu. Ei aidanud ka Briandi läbirääkimine blokiga, kus ta küll teatas, et oma tulewases töös tahab ta ainult pahempoolse bloki pääle toetada ning kutsus ka wähemlasi walitsusest osa wötma, (seni wähemlased walitsuses ei olnud, waid ainult „toetasid" seda). Briandi kriisi lahendamise katse ei önnestanud ning president andis uue walitsuse moodustamise pahempoolse bloki esitaja Painleve kätte. Senised teated könelewad, et wiimasel korda olewat läinud uut walitsust kokku seada, toodakse isegi uue walitsuse nimekiri jne. Kuigi uue walitsuse kokkuseadmine praegu peaks önnestama, ei tähenda see weel seda, et Prantsusmaal ministeeriumi kriis „önnelikult" lahendatud oleks. Kaugeltki mitte. Herriot oli pahempoolse bloki üks silmapaistwamatest kujudest ning tema walitsuse kukutamine tähendas pahempoolse bloki lagunemiseprotsessi algust. Siin on käärimine alganud ja seda käärimist ei peata enne keegi, kuni lagunemise protsess lõpuni ei ole arenenud. Kui Painlevel korda peaks minema praegu walitsust kokku seada, siis ei ole selle iga aga kuigi pikk. Kodanlusele on ära tüütanud pahempoolsete targutused, kodanlased tahawad ise walitsuseohje oma kätte wötta.

Mis puutub Wene-Prantsuse wahekorda, siis ei halwene see Painleve walitsuse ajal, waid ümberpöördult — wöib isegi paraneda. Painleve on tuntud S. N. W. Liidu sõber, kes Herrioti „Wene poliitikaga" mitmes tähtsas küsimuses nõus ei olnud. Seega ei tähenda uue walitsuse moodustamine wahekordade halwenemist S. N. W. Liidu ja Prantsusmaa wahel.

Inglismaa töölisteliikumine kaldub ikka enam ja enam pahemale poole. Esimeseks tähtsamaks tähiseks oli siin sideme loomine Inglise rewolutsiooniliste tööliste ja Wenemaa ametiühisuste wahel, mille sihiks Amsterdami ametiühisuste Internatsionaali s u n d i m i n e oma senisest reaktsioonilisest poliitikast taganema. Teiseks tähtsaks sammuks siin peab pidama Inglise iseseiswate tööliste (Mac-Donaldi) partei konwerentsi. Siin jagunesid saadikud kaheks lepitamata pooleks. Pahempoolne tiiw arwustas terawalt Mac-Donaldi walitsuse tegewust, seda hukka mõistes allakriipsutades, et tööliste walitsuse tegewus ei erinenud mitte pörmugi wanameelse Baldwini walitsusest. Hädaoht Mac-Donaldile on seda enam suurem, et pahempoolne oppositsioon sugugi „tähtsuseta wähemus" ei ole, waid umbes üks kolmandik saadikutest (Mac-Donaldi walitsuse tegewuse hukkamõistmise poolt olid 139 saadikut, wastu 389). Samuti heideti Mac-Donaldile ette ka, et see „Sinowjewi kirja" loosse selgust ei ole toonud. Siin hääletasid etteheite poolt isegi konwerentsi enamus (poolt 286 saadikut, wastu 261).

Selle küsimuse ümber, kas meie peame erakaubandust kasutama oma kaupade müümise laiendamiseks, kuidas seda teha ja missugusel määral — on äge waielus käimas.

Muidugi ei wöi juttugi olla riikliku ja kooperatsiooni kaubanduse tähtsuse wähendamisest. Endiselt terwitame ja toetame kooperatsiooni, mis praegusel ajal 30 protsk. kogu kaudanduses oma käes peab. Kuid waatamata selle pääle, et riiklik kaubandus ja kooperatsioon õige kiirelt kaswawad ja oma mõju turul suurendawad, ei jöua nad siiski nõudmisele järele.

Kooperatsioon ja riiklik kaubandus ei suuda weel meie kaubanduskapitaali nõrkuse juures järjest laienewa töostuse saadusi tarwitajani lükata. Täiesti loomulik, et laiemate rahwahulkate huwides, töostuse edaspidise arenemise huwides, peame meie turgu enam laiemalt, täielikumalt ja kiiremalt oma kätte haarama. See põhjus sunnibki meid erakapitaali kasutama neis kohtades, kus kooperatsioon ja riiklik kaubandus seda teha ei ole suutnud. Kogu küsimus seisab ainult selles, et selle erakapitaali tegewus töörahwale ja riigile töepoolest kasulik oleks.

Selleks, erakapitaali organiseeritud kasutamiseks riigi poolt, töötatakse praegu terwe rida abinõusid wälja. Need abinõud on selleks määratud, et luua erakaubanduse kapitaali tööks sarnased tingimused, mis temal wöimaldaks oma tööd teha, ilma et ta kooperatsiooni ja riikliku kaubanduse kaswamist ja arenemist takistaks.

Üleelatawal ajal, kus rahwamajandus järjest kaswab ja köweneb, peame meie kõiki riigis olewaid abinõusid kasutama sideme kömendamiseks maa ja linna wahel. Meie tööstuse saaduste tuleb waadelda selle majandusliku sideme üheks lööküleandeks.

Moskwas suri Wene reaktsioonilise kiriku endine pää patriarh Tihon. Missugust osa see mustamantli mees oktoobri esimestel päewadel etendas, on kõigil weel meeles — tema püüdis juhtida kogu wasturewolutsioonilist liikumist. Wiimastel aastatel elas see „püha isa" aga töelist waimlikku murrangut üle. Mitte ükskord ei teatanud ta oma loiaalsusest nõukoguwöimu suhtes. Järele jäetud testamendist paistab, et sarnased teadaanded töepoolest tõsised olid. Ei wöi uskuda, et inimene, kes ühe jalaga hauas seisis, waletada oleks suutnud. Tihoni testament annab hoobi näkku neile laimdustele, mida Wene rahwa waenlased laiali laotasid, nagu oleks nõukoguwöim Tihoni kiriklikku tegewust takistanud ja nagu oleks Tihoni praegune tegewus ainult wäliselt nõukoguwöimule sõbralik, kuna tegeliselt Tihon ikkagi endiseks nõukoguwöimu wastaseks jäänud. Oma testamendiga lükkab Tihon kõik need laimdused ümber. Meie waenlastele on Tihoni testament kahtlemata suureks hoobiks ja nad katsuwad kahtlemata selle mõju igasuguste abinõudega wähendada, sest oli ju täh. testament neile nagu lõhkew pomm.

K. T.

Mopri Esimese Mai loosungid.

Mopri täidesaatew komitee pööras S. N. W. Liidu kohaliste organisatsioonide poole ettepanekuga energiliselt osa wötta Esimese Mai pühitsemisest, sidudes seda Mopri loosungitega. Mopri Esimese Mai loosungid on: 1. mai on proletariaadi kindel wöidupüha. Awitage türmides waewlejaid wöitlejaid. Täna ei unusta meie türmides istuwaid wendi, kes 1. maid läbi wiiwad üleilma kodanluse niisketes piinakongides. Kapitaali wangid saadawad 1. mai päewaks oma terwituse S. N. W. Liidu töörahwale — üleilmlise rewolutsiooni eelwäele.

Esimene mai Eestis.

P. Peterson. 2

Esimene aastakümme.

Wene sotsiaal-demokraatia wanaisa Plehanow ütles II Internatsionaali esimesel kongressil, et «rewolutsiooniline liikumine Wenemaal wöib wöita ainult kui tööliste rewolutsiooniline liikumine», aga samal ajal pidi ta tähendama, et praegu on weel meil töölisteliikumine õige nõrk. Need tolleaegse rewolutsioonilise sotsiaal-demokraadi sõnad ei olnud ainult makswad Wene töölisteliikumise kohta, waid ka kõigi ääremaade kohta. Muidugi ka selle hulgas Eesti kohta, kus tol ajal töölisteklass alles kujunes.

Eesti töölisteliikumises on Tallinnal alati otsustaw osa olnud. Seda näeme praegu ja seda wöisime tähele panna läinud wöitlustes. Aga tol ajal ei olnud weel Tallinn tööstuse linn, milleks ta oli käesolewa aastasaja algul kuni Eesti «iseseiswuse» õitseajani. Läinud aastasaja 90-tel aastatel kujutas Tallinn pääasjalikult ainult käsitööliste keskpunkti. Selle kohta wöime ametlikke andmeid leida üleslugemiste ja ametiasutuste aruannetes, kus kirjutatakse, et 1890 aastal oli «wabrikute ja tehaste arw 29 ja töölisi 1.034 inimest». Juba see arw räägib isegi enda eest. Rohkem oli juba töölisi Narwas, kus isegi 1871 a. töötas Kreenholmi kalewi- ja puuwillawabrikus 6000 töölise ümber, kelledest 2336 eestlast oli. Aga kuiwõrd Tallinn oma elanikkude arwu poolest kõige ees sammus, niiwõrd oli ta loomulikult ka tol ajal tähtsamaks tuiksooneks Eestis.

Kui 1890 a. esimest korda maikuus tööliste rahwuswahelist päewa pühitseti, siis wöis laialist liikumist näha ainult Wenemaa üksikutes punktides. Nimelt paistab kõige rohkem silma Poola, kus Warssawis streik tekkis, millest ligi 10.000 töölist osa wötsit. Teistes linnades nii laialist liikumist ei olnud. Pääle Warssawi lasti weel lendlehti wälja Peterburis ja Lodsis. Eestisse ei ulatanud liikumine.

Aasta-aastalt kaswab üle Wenemaa osawõtjate hulk 1. maist. Wiie aasta pärast, aga nimelt 1905 a. wöime näha laialist osawõttu Peterburis ja mai pühitsemist ka teistes tööstuslikkudes keskpunktides. Eestis ei näe ka tol aastal weel mitte 1. mai pühitsemist. Alles aastakümne lõpul, 1898 ja 1899 a. wöime tähele panna liikumise edasinihkumist Eestisse.

Eelpool tähendasime, et 1890 a. oli Tallinn pääasjalikult käsitööliste keskpunktiks. Sedasama wöib öelda ka Tartu kohta. Kuid see aasta oli teatud määral pöördepunktiks Tallinna arenemises. Tallinna tööliste arw hakkab kiiremalt kaswama. 1895 a. loetakse Tallinna tööstuslikkudes ettewõtetes juba 1984 töölist tööl olema. Kiire, õigemini järsu sammu teeb Tallinn edasi järgmistel aastatel. Ehitatakse waguniehituse tehas «Dwigatel» (1898), Balti puuwilla wabrik (1899), Maieri keemiawabrik (1896 a.) ja Wolta elektrotehnika wabrik (1900 a.). Juba need wabrikud ja tehased tõstsid tuntawalt tööliste arwu, aga pääle selle suurendasid ka kõik waremalt ehitatud wabrikud oma tööd. Tööliste arw tõuseb Tallinnas 7268 töölisení 70 tööstuslikus ettewõttes.

Kuiwõrd ei olnud 90-tel aastatel Eestis weel mitte sots.-dem. organisatsiooni, niiwõrd oli ka töölisteklass — wabrikutöölised ja käsitöölised — tol ajal oma suures enamuses organiseerimatus seisukorras. Üksikud sotsiaaldemokraadid, kes Eestis juhtusid töötama, nagu Wene seltsimeeste grupp Tartu ülikoolis, ei olnud seotud tööliste ringkondadega ja sellepärast puudus nende juhtiw käsi isegi Tartu käsitööliste hulgas. Ei olnud ka weel mitte neist hiljuti maalt linna tulnud töölistest oma arenenud eestwedajaid. Aga eestwedajad kaswasid ja tööliste-klassi arusaamine oma klassi ülesannetest suurenes.

Eelpooltähendatud aastakümne lõpul näeme ka Tallinna, Narwa ja Pärnu tööliste hulkades klassiteadwuse kaswu. Meie ette kerkiwad üksikud streigid, mis olewate andmete järele otsustades seotud on 1. mai pühitsemisega. Näituseks 5. mai hommikul 1899 a. ei alganud Dwigateli wabriku ehitustöölised mitte tööd, waid nõudsid omale palga kõrgendust 75 kop. päält 1 rublani. Üleüldse jätsid töö seisma 391 töölist. Kui tehase peremees tööliste nõudmised täitmata jättis ja walju rusikaga püüdis tekkinud streiki maha suruda, siis ei annud kõik töölised alla ja 35 meest olid paremini walmis hundipassi wõtma, kui nälja kopika eest töötama. Samal aastal laotati 1. mail ja hiljem maikuus Tallinna wabrikutes lendlehti laiali, kus kutsuti üles palka juure nõudma. Samuti oli streik ka Pärnus ja Narwas, kus pääpunktiks nõudmistes oli palgakõrgendus.

Esimese aastakümne wältel, kui juba teistes linnades Wenemaal töölised 1. mail isegi poliitiliste nõudmistega esinesid, näeme Eestis tööliste hulkades streikisid käsikäes mai pühitsemisega üksikutes wabrikutes ja enamuses olid isegi need ainult osalised. Andmed, mida nende streikide kohta leiame, on liig katkendilised ja meie ei saa täielist pilti kõigist üksikasjadest. Aga need katkendilised teatedki räägiwad meile, et mai pühitsemine, kui rahwuswahelise tööliste päewa pühitsemine, on e d a s i n i h k u n u d E e s t i s s e. Eesti töölisteklass, mis aastakümne lõpuks 20.000 töölisení ulatab, hakkab oma klassi ülesannetest aru saama ja Wene töölistega sammu pidama. Suureks tõukajaks oli siin klassiteadlikkude tööliste-wenelaste asumine Tallinna, kes sinna tulid kas politsei walwe alla wöi lihtsalt omale leiwakanikat uuesti asutatud wabrikutest otsima.

(Järgneb).

Meie rahandus köweneb.

Leningradi kubermangu rahanduslik majapidamine seob ikka rohkem ja rohkem linna külaga. Esimeses järjekorras peegeldub see wastu walla eelarwetes ning üldse kohalise eelarwe kaswus. Elanikkude tarbete rahuldamine suureneb aast-aastalt.

Uhe elaniku wäljaminek teeb wälja 7 rub. 83 kop., läinud aasta 4 rub. 73 kop. asemel. Nii kaswas ta enam kui 1½ korda, üksikutes kreisides isegi 2—2½ korda.

Kohaliku eelarwe üldine summa nähti ette 71.000.000 rubla arwus, kusjuures kulud on tuludest 3.000.000 rubla suuremad. Kuid juba nüüd lubawad sissetulekud jagu saada, mitte üksi puudujäägidest, waid isegi kulude summat suurendada kuni 79.000.000 rublani.

Kiiresti kaswawad kulud ühiskondlisteks kultuurlisteks nõueteks, sääl juures kulud küla tarwis suurenewad kiiremini kui linnade kulud.

Päämured küla kohtades keerlewad rahwaharidusе ümber. Kooliwõrgu lagunemine pandi seisma. Laste õpetamine on ulatanud ennesõjaaegsete piirideni. Kuid siiski ei rahulda koolide wõrk weel kõiki lapsi. 100 koolieelisest lapsest käiwad koolis ainult 66 last, maakohtades isegi 60 ümber.

Koolile järgnewad haigemajade kulud. Arstimise asutused kubermangudes ei ole küllalt ühetaseselt ärajaotatud. Paremini on warustatud — Leningradi ja Trotski kreisid: siin on 3000 inimese pääle üks arst. Kuid puhtküla maakohtades on 1 arsti jaoks ligi 7.000 inimest. Paljusid terwishoiu kulusid rahasummade puudusel ei suudetud küllalt arendada. Kuid põhiküsimusele — anda külale arsti abi — meie läheneme ikka rohkem ja rohkem.

Põllumajanduse kuludeks on kubermangus ette nähtud 1.217.000 rubla. Umbes pool sellest summast läheb agranoomilise abi pääle. Agro-abi punktide arw on wiidud 38 kuni 45.

Keskmiselt tuleb ühe sarnase osakonna pääle üle 3.000 talupoja majapidamise. Selkombel on wäga raske rahuldada kõiki talupoja nõudeid. Wäikesed on ka loomaarstimise kulud.

Eritähtsuse omandawad kõik need wäljaminekud kreisides ja waldades. Rahwaharidus, terwishoid ja põllumajandus teeb wälja terwelt pool kogu kreisi (4.158.000 rub.) ja walla (1.603.000) eelarwest.

Leningradi kubermangus on walla eelarwe wõrreldes läinud aastaga kaswanud enam kui kaks korda ja läbiwiidud täiesti puudujäägita. Walla eelarwed on pääasjalikult rajatud maksude pääle. Siia kuuluwad pääasjalikult lisamaksud ja muud mahaarwamised riikliste maksude päält. Kohalikud maksud ja korjandused on wäikesed.

Walla kulud lähewad pääasjalikult administratiiwseteks tarbeteks ja rahwaharidusе pääle. Keskmiselt tarwitatakse walla asutuste ja küla nõukogude ülespidamiseks 50—60 kopikat hinge kohta. Rahwaharidusе kulud kõiguwad ühe hinge kohta tublisti. Ainult päälinna ümbruse Leningradi ja Trotski kreisides kulutatakse kooli hääks 1 rub. 30 ja 80 kop. hinge päält.

Tihedas sidemes walla eelarwetega on põllumajanduslik maksu küsimus. Uue määruse järele ühisest põllumajanduse maksust kolmandik osa läheb walla nõuete tarbeteks. Uldist maksude summat Leningradi kubermangus saab tingimata alandatud.

Rahanduse terwenemine Leningradi kubermangus, puudujäägi ärakaotamine, annab lootust, et uuel 1925—26 aastal, wäljaminekuid küla elanikkude päämiste nõuete pääle läheb korda suurendada. Esimeses järjekorras peab see wäljenema walla eelarwete osa suurenemises.

Abinõusid selleks, wõib loota, leidub. Meie majandus kaswab wahetpidamatult, kaswawad ka meie sissetulekud. J. K.

Sirpide walmistus.

Keskkäsitööstuse kooperatsiooni plaani järele kawatseti hooajal walmistada 2000 sirpi, kuid suurte nõudmiste tagajärjel suurendatakse programmi kahekordselt.

Praegusel ajal on müüdud Tataari wabariigi põllumajanduse ühisusele, Baschkiiria ja Moskwa tarwitajate ühisusele 360 tuhat sirpi. Uute nõudmiste tagajärjel sirpide pääle wõttis keskkäsitööstuse kooperatsioon kiired abinõud tarwituse nõudmiste rahuldamiseks.

Leningradi kubermangu nõukogude 15. kongress.

Kolmas päew.

Hommikusel istangul astus üles sm. N. Iwanow kub. kommunaal majanduse osakonna tegewuse kohta aruandega.

Uue weewärgi ehitustööd.

Uheks päämiseks küsimuseks on praegusel ajal korda seada weewärk. Leningradi weewärk seisab täiesti mädanenud wundamendil. Selle pääl seisab meie puust weewärk.

Meie ülesandeks on ehitada betoonist wundamenti weewärgile. Kuid selleks, et seda teha, on tarwis 120 miljoni rubla. Kuid kogu seda tööd wõime korda saata 12—15 aasta jooksul.

Seepärast jäime peatama puu weewärgi remonteerimise juure. Seda on tingimata tarwis teha, sest läinud aastal juhtus kuni 2000 sisselangemist.

Paljudes kohtades, näituseks Wassiilisaarel asusime uue betoon weewärgi ehitusele. Selle ehituse pääle oleme saanud kub. täidesaatwa komitee poolt 2½ miljoni rubla. Pääle weewärgi remonteerimise asume uulitsate sillutamisele ja sildade parandamisele. Selleks on meil ettewalmistatud 7.000.000 jalga metsamaterjaali, tsementi ja betooni.

Teiseks tähtsaks küsimuseks oli

elumajade ehituse

küsimus. Moskwa-Narwa raioonis on alla 1 sülla elamise pinda iga töölise jaoks. Meil on waja tingimata luua hääd korteriolud töölistele.

Tööliste elumajade ehituseks on meil 2.250.000 rublaline fond. Pääle selle andis kub. ametühisuste nõukogu selleks otstarbeks 2½ miljoni rubla.

Wõitlus tulekahjudega külas.

Uleminnes töö juure külas tähendab sm. Iwanow, et kommunaal majanduse tuletõrje osakond on järele uurinud meie külad. Praegu teame, millises olukorras asuwad majad. Nad kujutawad endist kõige hirmsamat tulekaitse seisukohalt waadates. Pole ka ime, kui suwe ajal põlesid maha korraga 30 maja. See on seletaw ehituse plaanilikkuse puudumisega meie külades. Uhes kreisi ja walla täidesaatwate komiteedega tuletõrje osakonnal läks toime korda seada 734 meeskonda, kuid tarwis on neid 993.

Teede kordaseadmiest.

1923—24 a. teede osakond töötas üle programmi, ta täitis seda kuni 116%. Muretsetud on seni 20.000 palki, munakiwe ja muud sillutamise materjaali. Kõik on selleks tehtud, et tööle asuda pääle pühi otsekohe.

Sm. Iwanow kriipsutab alla, et side kommunaalosakonna ja kreiside wahel on kõwenenud. Läinud aastal peeti siin üks ühine nõupidamine, kuid sel aastal juba 4.

Kuidas töötas rahwa haridus.

Õhtusel istangul astus wälja aruandga rahwaharidusе kohta sl. Lilina.

„Sel ajal, kui läinud aastatel pidime wähendama meie õpeasutuste arwu, käesolewal aastal läks meil korda laiendada, iseäranis mis puutub külakoolide wõrgu kohta. Wiimasel poolel aastal kaswas kooliõpetaja palk kuni 48%.

Leningrad S. N. W. Liidu eesotsas.

Rahwaharidusе suhtes sammub Leningrad S. N. W. Liidu eesotsas. Linnakoolides õpiwad 93 protsent lastest, külakoolides 68 protsent. Kooliskäijate üldine protsent — 86 protsent, samal ajal kui isegi Moskwas see arw üle 72 protsent ei tõusе.

Tööliste hulgas kirjaoskamatuid ei ole.

Sel aastal likwideerisime täielikult kirjaoskamatuse organiseeritud tööliste keskel Leningradis.

Wabriku-tehaste koolides ja õhtustes tehnikumides õppisid 1923—24 a. 22.000 alaealist. Käesolewal aastal on pääle nende weel tõmmatud 3000 alaealist kutseharidusе koolidesse.

Poliitharidusliikude ajutuste arw kaswas aasta jooksul 368 päält 419 pääle. Umbes 400.000 last ja täiskaswanut saawad haridust kubermangu haridusе asutustes.

Koolid talupoegadele.

Kooli põhinormiks maal tuleb lugeda talurahwa noorsoo koole. Lähemal ajal peame looma sarnase tüüpuse taolised koolid. Neis koolides peawad olema töökojad, mis tarwilikud talurahwa majandusele. Talurahwa noorsoo kool peab walmistama kirjaoskajaid ja kultuurseid talupoegi.

Kõrgemad koolid töörahwa lastele.

Linnas püüame koolile anda tööiseloomu. Leningradis on kõige rohkem 2. astme koolisid (12 protsent kogu liidu koolidest). Tarwis on anda rohkem kohti kõrgemasse kooli astumiseks 2. astme kooli lõpetajatele. Keskkoht lubas meile 100 kohta, samal ajal kui meil õpiwad 2. astme koolides 2936 tööliste last ja 369 talupoja last. Kub. täidesaatwa komitee kaudu saatsime keskkohta selles asjas protesti. Meil on tarwis omad insenerid, arstid ja agronoomid.

Ainus põllumajanduslik maks.

1. aprillist jäi ära sunduslik põllumajandusliku maksu sissenõudmine.

Käesolewa aasta wiimane maksu tähtaeg üle Liidu on juba kätte jõudnud.

Mõned on täielikult kõik maksud ära maksnud, kuna teised ei ole suutnud seda weel maksta.

Maksjate keskel on ka sarnaseid, kes teadlikult pikendawad maksu äramaksmist ja arwawad, wõib olla arwatakse see maha. Et wäljaselgitada, kes maksta ei jõua ja kes kuritahtlikult maksta ei taha, andis rahanduse rahwakommissariaat nõu, et kreisi maksukommisjonid jagaksid maksjaid kolme liiki:

Esimesse liiki kuuluwad kehwikute, leskede, waestelaste, punasewäelaste, inwaliidide majapidamised, kellede majapidamised kannatada saanud looduslistest hädadest.

Teine liik on need, kes praegu ajutiselt maksta ei suuda.

Ja kolmandaks need majapidamised, kes maksujõulised, kuid katsuwad sellest eemale hoida.

Esimeselt grupelt, s. o. kehwikutelt maksmata jäänud osa, trahwiraha ja trahwiprotsenti (peni) enam ei nõuta.

Teise grupele, s. o. kesktalupoegadele, kes praegu pole suutelised maksma, pikendatakse käesolewa aasta põllumajandusliku maksu maksmata jäänud osa trahwiraha ja trahwiprotsentide sissenõudmine kas osakaupa ehk kuni tulewa aasta hoogtöö alguseni.

Osakaupa sissenõutawa maksu maksmata jäänud summa päält uusi trahwiprotsente rohkem ei nõuta.

Kolmandamalt grupelt, s. o. jõukatelt, kes kuritahtlikult maksust kõrwale hoiawad, nõutakse maksmata jäänud osa sunduslikul teel sisse.

Et kohtadel ei oleks kuritarwitusi ja et ilma wigadeta jagada maksmata jäänuid kolme liiki: näitas rahanduse rahwakommissariaat maksukommisjonidele, et nad tähelepanelikult järele waatakse igat majapidamist, kes sattunud maksmata jäänute nimekirja, ja ei laseks sünnida wigu majapidamiste eraldamise juures ühte ehk teise gruppi.

Iseäranis tuleb ettewaatlikult toimetada majapidamiste eraldamisel kolmandamasse gruppi, sest et tihtigi juhtub, et majapidamine isegi suure arwu maa ja kariloomade pääle waatamata maksu kohe ära maksta ei suuda, puudub raha, kariloomi maha müüa ei wõi ja warsti on tarwilik algada põllutöödega pääle. Kolmandamasse gruppi peawad maksukommisjonid wiima neid jõukaid maksmata jäänuid, kes toimetawad kuritahtlikult ja katsuwad igat moodi maksmiest kõrwale hoida.

1. aprillist jäi sunduslik maksu sissenõudmine trahwiraha, trahwiprotsentide ja woranduse müümine maksu mittemaksmise korral ära.

Pääle kõigi maksmata jäänute nimekirjade läbiwaatamist ja maksjate jaotamist gruppidesse annawad kreisi maksukommisjonid neile teada oma otsustest läbi walla täidesaatwa komitee.

Igaüks, kes ei ole oma osa ära maksnud, peab meeles pidama, et maksukommisjoni otsus märgitakse ära maksulehtedel. Pääle maksukommisjoni teadaandmist tuleb maksuleht wiibimata saata walla täidesaatwasse komiteesse märkuste tegemiseks.

Et ei oleks asjatuid palweid ja kaebamisi, tuleb meeles pidada, et kreisi maksukommisjonid mingisuguseid kaebamisi ühte ehk teise grupesse kinnitamiseks wastu ei wõta. R.

Nõukogude maalt.

Wanade enamlaste (weteraanide) ühisuse osakonnad.

Wanade enamlaste ühisuse poolt on awatud järgmistes kubermangudes osakonnad: Astrahani, Wjätka, Wladimiri, Jekaterinoslawi, Kaasani, Kostroma, Kuubani, Pensa, Samaara, Saraatowi ja Tuula.

Kewade soodsad tingimused.

Aegamööda arenew kewade loob kohtade teadete järele soodsad tingimused külwi hoogtööks.

Nime muutmise maks.

S. N. W. Liidu rahanduse rahwakommissariaat otsustas teadaannete päält, milledes soowitakse oma ees- ja perekonna nime muuta, erilist maksu wõtta 5—8 rublani.

Põllutööde algus.

Aprillikuu esimese poole soojad ilmad wõimaldasid põllutööde algust. Pihwa kubermangus algasid kewadised tööd. Küntakse juurewilja maad. Sarnased teated tulewad Leningradi kub. Luuga kreisist ja teistest kohtadest.

Lomonossowi mootor-weduri söidust.

Kiiewi jõudis kohale Lomonossowi mootor-wedur. Ta sõitis Moskwa—Harkowi—Bobrinski—Snamenka teed mööda ja wedas enese järele 34 wagunit 72.000 pd. raskuses.

Elekter talupoegade majadesse.

Artemowskist teatatakse, et Kremeni külas anati elektrijaam, mis walgustab 130 talu.

Dooni söekaewandustes.

Käesolewa walmistuse aasta esimesel poolel saadi Dooni söekaewandustest 300 miljoni puuda sütt, mis teeb wälja 96 protsent walmistuse programmist. Sel poolaastal oleme saawutanud suuri tagajärgi.

Kütte kulud oma tarbeks alanesid 18 protsent päält 14 protsent pääle, töölise töötiljakus aga oktoobrist—aprillini tõusis 10—21 protsent. Küttetagawarad on kaswanud ja teewad wälja 116 miljoni pd.

Uus era aktsionäär ühisus.

Sisekaubanduse kommissariaat kinnitas Wene kaubandus-tööstuse aktsionäär ühisuse. Ühisuse asutajateks on eraisikud. Ühisuse kapitaal — 20 tuh. rubla. Ta organiseeritakse kiutööstuse tooresainetega ja muude toores ja pooltoores wabriku saadustega kauplemiseks.

Nafta saak.

Bakust teatatakse: „Asnefti“ tööstuse ettewõtetes märtsikuus töötati wälja 23.513.000 puuda naftat 20.625.000 puuda asemel weebruaris.

Grosnõist teatatakse, märtsikuul saadi 10.528.000 puuda naftat, 9.101.000 puuda asemel weebruaris.

Esimene linnanõukogu Moldawanis.

Baltas awati pidulikult esimene Moldawani linnanõukogu. Terwitustega astusid üles Moldawani walitsuse liikmed, kes oma terwituskõnedes tähendasid, et linnanõukogude ees seisawad keerulised majandusliku eln ülesehituse küsimused, eriliselt ülesanne ülesehitada Moldawania ajutine päälinn, mille lõhkusid walgekaardlised banded.

Leninlane, perekond ja usk.

Ainult kollektiiwne töö wabastab naisterahwa.

Lugedes „Leninlane, perekond ja usk“ ei taha uskuda, et see on tööliskirjasaatja kirjutatud. See kirjatükk meeldib küll pappidele, kes kirikus kuulutawad, et „mees on naise pää ja iga naine kuulgu oma mehe sõna kui issanda sõna.“

Sm. W. tahab näidata, nagu oleks mehed üksi leninlased ja naised kõik kiriklased. See on eksiarwamine. On perekondi, kus lugu ümberpöördud: naine leninlane ja mees kiriklane. Kas peab siin naine meest sundima oma waadetele alluma. Ei. Keda sunniteel kirikust eemale hoitakse, jääb ikka usklikuks ja kiriku poolehoidjaks.

Andke naisterahwale rohkem waba aega õppida proletaarset kirjandust. Las' selgib udu naiste silmi eest, siis kaob ka usk ja kirikud tühjenewad.

Naine, iseäranis maanaine, on koduse perekonna külge kõidetud, nagu keisriaegne wang käru külge.

Ainult kollektiiwne töö wabastab kodust perenaist — naisterahwast.

Ranna Rõõt.

Sm. Wälil on õigus.

Sm. Wäli on täiesti õigel seisukohal. Nõnda peab iga leninlane tegema. Mis on niisuguse naisega pääle hakata, nagu minu ühel tuttawal on. Elawad juba mitu hääd aastat ühes; wiimaks said ka lapse, mees käis ja registreeris lapse, nagu peab leninlane seda tegema, aga naine ei ole sellega rahul, nutab ühtelugu, et laps on kui koerapoeg, ei ole ristitud ega kirikusse wiidud. Läks paar päewa mööda, teisest korterist elanikud rääkisid mehele, et naine on käinud kirikus last ristimas. Muidugi see mehele ei meeldinud ja ütles, et see olgu wiimane kord, seda ka naine lubas.

Elasid jälle paar päewa ilusasti ära. Kord enne palgasaamist ei olnud raha, mees sai laenuks 3 rbl. ja andis selle laupäewa õhtul naise kätte, üteldes, sellega tee hüüd homseks süüa; ise aga läks öösels tööle.

Tuleb mees koju — ei ole naist ega ka midagi süüa tehtud. Mees küsib, mispärast ei ole süüa, saab aga wastuseks, et ei ole raha. Raha on naine annud papile, kusagilt on tulnud wõõras papp, sellele on tarwis anda reisiraha. Nõnda siis, mees teeb tööd ja nälgigu.

Sellega on sm. Wäli seisukoht õige. Seda peab tegema iga leninlane, niisuguse naisega on ka wõimata ühes elada.

Kuristik.

Wastuseks sm. Wälile.

Õige rewolutsionäär ei pea tarwitama surwet, waid häätahtlikku, järjekindlat kihutustööd selle idee hääks, mida meile pärandas Lenin.

Siis on wõit kindel, olgu aeg pikk wõi lühike. Külakirjasaatja G. Wätson.

Sundida ei wõi.

„Edasi“ nr. 69 awaldatud J. Wäli seisukoht leninlaste, perekonna ja usu asjus ei wasta täiesti Lenini ideedele. Kui J. Wäli nõuab, et naine peab usu asjus mehele alluma, kuhu jääb siis usuwabadus? On mees ja naine ühcõiguslised, siis on kummagil õigus „oma“ usku awaldada, kuidas keegi seda õigeks peab. Mis lastesse puutub, siis las' käiwad kirikus — las' ema õpetab lastele usku oma moodi, isa oma moodi. Kui lapsed suuremaks kaswawad ja iseseiswalt mõtlema hakkawad, küll siis igaüks leiab omale usu. Lubamata on lastele mingit usku pääle sundida. Sunnib ema lastele oma usku, siis kui see usk ei wasta isa nõuetele, on tema kohus wastuseletustega sundimise mõju wähendada. Et aga usu pärast meest ehk naiest lahku minna, on juba isiklik asi, mida ei ole soowitaw üldiseks kohuseks teha.

T. Lukk, Samaara kub.

Telefonijaama tööliste warustamine riietega.

Sideühisuse juhatuse palwe pääle andis posti ja telegrafi rahwakommissariaat Leningradi telefonijaama tööliste riidestamiseks 30.000 rubla. Riidestamine wiiakse läbi kolme kuu jooksul sellega, et juulikuul oleks kõik Leningradi telefonijaama töölised riietega warustatud.

t

Eestlased S. R. W. Liidus.

Põllumehed peawad ajaga sammu.

(Koidula asundus, Kaluuga kub.)

Orased on ilusad. Põllupidamine laieneb. Tarwis asuda ühistegewusele.

Tänawune halb talw pani mõnegi talumehe ohkama, arwates, et leiwast ilma jääb. Kuid nüüd, kui loodus oma talwise waiba maa päält ära wõttis, paistab asi teisiti. Rukkiorase taimede juured on täitsa ilusad, ainult mõnes kohas on nendest 8—12% ära rikutud.

Wihma tuli lume sulamise ajal wähe, maa on praegu kuiwapoolne. Kartes kuiwa aega, tegid meie naabriasundused juba märtsi lõpul külwiga proowi.

Meil künti sügisel palju sööti üles ja on hakatud ristikheina pidama, mis sõja ajal päris ära unustati. Peab ju ajaga sammu pidama.

Kõige suurem sissetuleku allikas on kari. Kellel ei ole karja, selle maa jääb wäetamata, ja kellel puudub loomatoit, see ei saa karja pidada.

Kuid et oma majapidamist tõsta, tuleb mõtelda asunikkude ühinemise pääle, sest ühistegewus on tugew jõud, mis hääd lõikust annab.

Õpilane.

Luuküla asunikud õigele teele asunud

(Remda wald, Oudowa kreisis, Leningr. kuberm.)

Kui meie silku tagasi heidame ja waatame, mida sisaldas enesest Luuküla asundus ennemalt ehk kõige hiljem weel möödaläinud sügisel, siis näeme, et ta surma und magas. Puudus kool, puudus punane nurk, puudus igasugune seltskondline tegewus. Ainumaks ajawiiteks oli kirik.

Kuid Oktoobripüha mälestamine möödunud aastal lõi ka uue aluse Luuküla ühiskondlikule elule. Awati kahe õpejõuga kool, mis wõimaldas 47 lapsele kooliskäimise. Pääle selle asutati punane nurk, näitering, käsitööring ja wiimaks „ajalehe õprade ring“.

Iseäranis huwitawa pildi annab meile 2. aprilli juhus, kus ühelajal ringide tegewust ja palwetundi peeti (kool on kirikuga ühe katuse all).

Ringi tegewusest wõttis osa 27 naisterahwast, 8 noort ja 4 meesterahwast, kuna aga „püha mehe“ manitsust kuulma olid läinud ainult: 2 taati, 7 eite, 2 last ja 1 poisijõmsikas.

Ehk küll Raudmund ja temasugused mehed igasuguse lõbustusele wastu seisawad, noomiwad ja hirmutawad, kuid nende äri ei õitse ja pole kaugel aeg, kus nad „prii pirukast“ ilma jääwad ja ise tööle peawad asuma.

Lepalind.

Emade toetamisest.

Palun järgmisele parandusele ruumi lubada.

Keegi „Teps“ kirjutab Oudowast „Edasis“ nr. 82 — „Kuidas kergendada töötawate naisterahwaste seisukorda“ ning on omas sõnumis järgmised wead teinud, mis parandada tuleb:

Esiteks — punkt 1 — awada kooperatiiwide juure riiul „Ema ja laps“ mitte selleks, et säält waesematele emadele maksuta toitaineid wäljaanda, waid selleks, et tutwustada emasid, kuidas teaduslikult last toita tuleb see on — awada näitlik riiul „Ema ja laps“.

Teiseks — punkt 3 all tuleb lugeda, et 100 kuubikjülla puude asemel antakse kolmsada kuubikut puid wälja.

Pääle selle on kreisi terwishoiu osakond kohustatud haigemajades suurendama sünnitajate jaoks woodide arwu, niisama ka ametisse kutsuma paremaid ämmaemandaid ja rohkendada nende wõrku kreisi ulatuses.

G. Wink.

Plaanid on tarwis ellu wiia.

(Eesti Abdrejäk, Baschkiirias).

Ühispõld seltsimaja ehitamise hääks.

29. märtsi oli meie haridusseltsi üldkoosolek, kus päewakorda järgmised küsimused arutuseks üles wõeti:

1) seltsimaja ehituse otstarbets ühiselt wilja maha külwamine, 2) spordiringi organiseerimine, 3) kirjanduse sektsiooni tegewuse kawa wäljatöötamine.

Koosolek oli wäga elaw ja asjalik. Kõige enam peatati esimese küsimuse juures waielused, mis kestsid üle kahe tunni. Wiimati otsustati organiseerida wabatahtlik külwajate kollektiiw. — Teine küsimus jäeti lahtiseks, sest noored, keda asi kõige enam puutus, olid koosolekult ära läinud. Kirjanduse sektsioonile tehti ülesandeks korraldada poliitilisi ja teaduslike kõne- ja waieluse koosolekuid.

Uurallane.

Maha üksköiksus!

(Koidula asundus, Kaluga kub.).

Kooperatiiw asutadi meie asunduses juba paari kuu eest ja põhikiri saadeti kinnitusele. Nüüd aga ei ole enam midagi kuulda ja keegi asunikkudest ei wõta waewaks järel kuulama minna. Asunikud, maha üksköiksus, asuge kõik ühisel jõul ja nõul juure.

Ainult ühistegewuse läbi wõite oma lagunud majapidamist tõsta. Ainult ühistegewuse läbi sammute paremale tulewikule wastu.

Koidulane.

Noorte elu.

Ain Rannaleet seletab. *)

Austet „Edasi“ toimetus.

Palun järgmiseid ridu lehte mahutada. Olete niipalju awaldand kõmutükke minu suhtes, et olen kohustet asja selgitama.

Kõik see lärm ja puru, mis lendu wisat sarnase nisapäisa hooga, et isegi kodanlusmaa ajakirjanikud kadedust wõiksid tunda meie waidlusosawuse üle, — kõik see oli päris asjatu ja mittemillegil põhjenew. Mind süüdistatakse: 1) et asetan keeleküsimuse „Säde“ ainukeseks eluküsimuseks, 2) et minu artikli lugemisel („Edasi“ nr. 79) peab tõesti sõnaraamatut tarwitama, 3) et olen modernismi palawikus, 4) et pretendeerin keeleuuendaja kohale, 5) et piilun üle Naroowa ja 6) et wean sisse kodanlist „Eesti kultuuri“ kontrabandina. Wiimane ollagi aina ainrannaleetlik.

Nii, nii. Nüüd olen küll saanud? Pehme nagu tallukas, mis? Kahjuks on aga kõik nooled wiltu lastud, nii et nende samade nooltega nüüd ütlemata mõnus oleks laskjaid ennast tabada. Kahjuks on ruumi nii wähe, et pean sest loobuma.

G. T. kirjutas asjaliselt. Eksis ainult weidi. Ma walgustasin keeleküsimust ainult „Säde“ küsimuse „puhul,“ mitte koguni „Säde“ eluküsimusena. Kahtlemata puutus see siiski ka „Sädet.“ Sest mille abil teeme oma poliitkaswatuslist tööd kuukirjas? Keele ja ainult keele abil. Kas ütleb sõdur kunagi: „mis läheb mulle korda mu sõjariist, mulle on tähtis ainult waenlast wõita.“

Ei, G. T.! Mitte pärast, s. o. kunagi hiljem ei asu me keeleküsimuse juure, waid kohe, paralleelselt. Muidu on hilja. Wõtke ainult ilmuwad seinalehed maal. Olen ise maanoor ja tean, et neis on tihti sarnaseid sõnu, mis „Edasi,“ „Noorte Kommunaaride“ jne. kaudu maale wilksatand, mille tähendust õieti ei teata ja mida niiwiisi umbropsu (huupi) tarwitatakse. Tungiw, põlew wajadus on ses suhtes midagi ette wõtta. Mida? Sõnad ära seletada ja seega rahwaliseks teha.

Nüüd, millisest seisukorrast wälja minna? Mul on öeldud „Edasis“ nr. 79: „koerast tehakse elewant, keeleparanduse all mõeldakse „Siurulist sääsehelinat.“ Ainus samm waja nihkuda: panna kord maija!“ Ma olen just selle Naroowa taguse keeleuuenduse wastu, mille sissewedu püütakse minu (üldse õppiwa noorsoo) kaela weeretada. Teatawal määral oleme seda kõik teinud. Tuleb meele sm. Raua ütelus; „meie keel on feodaal keel, kuna Eestis on kodanlik keel. Kumma peab nüüd proletariaat wõtma?“

Arusaadaw, wiimase, temast halastamata wäljaheites kõik seda, mis meile kõlbmata. See töö nõuab aastakümneid ja plaanikindlust, nagu iga teinegi ülesehitaw töö Nõukogude maal. Jialgi ei saa meie edasi, kui sarnast asja, nagu: — Lõpp sellele! Sellele lõpp! — loeme keelemoonutuseks. Kogu teie kirjutus, sm. Luukas, on paljaste sõnade wirn ja ernehirmutuste tegemine. Ilma tõendusteta süüdistus on — null. Sõnaraamat minu artikli lugemisel! Kus põhjendused? Pretendeerin keeleuuendaja kohale! Kus põhjendused? Teiseks, pole mingit juttu „uuendusest“ kui sarnasest, waid olemas olewa keele organiseerimisest, grammatiseerimisest.

Olen hää terwise juures, ega mõtle saada mingisugust rabandust.

Ain Rannaleet.

*) Mõttewahetuse järjekorras.

*) Mõttewahetuse järjekorras. Kirjawiis muutmata.

„Säde“ küsimus. *)

Selle aasta jooksul, mil „Säde“ ilmunud, pole ta weel kaugeltki suutnud saawutada eesmärki: kujuneda talurahwa noorsoo hulkade kuukirjaks.

Kui põhjuseid otsime, siis igatahes üheks põhjuseks tuleb lugeda nõrka organisatsioonilist propaganda tööd laialilaotamise mõttes, kuid pääpõhjuseks on ikkagi asjaolu, et ta pole suutnud weel kujuneda sisu mõttes talurahwa noorsoo huwitawaks kuukirjaks, mis ärataks neid lugemisele, tellimisele, mis annaks neile wastawat materjaali igapäewaste elunõuete kohaselt.

Muidugi ei suuda siin maanoored üksinda oma jõududega toime saada, waid loowale tööle tuleb hakata ka maa noortel.

Et „Säde“ wäljakujuneks lugupeetud kuukirjaks talurahwa noorsoo hulgas, peab talle andma enam ja enam kalduwust küla poole. Kui ta seni püüdis teenida ka oma artiklitega kooli noortsugu, siis seda osakonda tuleb kitsendada, sest 400—500 kooli noort olles iga päew seotud igasuguse kirjandusega, wiibides teistsugustes töö ja elu tingimistes ja arenemise astmetes, nende kohta käiwad artiklid on kasutad küla komnoorsoole.

Järjekindlalt tuleb mahutada sarnaseid kirjatöösid, mis otsekoheselt puudutawad neid ühiskondlikke küsimusi, millede ümber keeb küla komnoorsoolaste igapäewane elu ja wõitlus. Kuid seda kõike lihtsal keelel, sest ainult siis wõib küla komnoorsoolane neist kirjatöödest omale selged ettekujutused ja näpunäited saada.

Tõsi on Ain Rannaleetil: keel on puudulik ja segane, tarwis klaarida. Kuid selle juures ei tohi aga talurahwa noorsoo kuukiri esijooksjaks kööberdajaks olema.

„Säde“ praeguseks järjekordseks ülesandeks on — seada oma sisu enam wastawamalt küla nõuete järele. Kümned tuhanded maanoored, kes pimedates maanurkades on ärkawaks jõuks uue ühiskondlise elu loomises, wajawad oma häälekandjaks hulkade organisaatori, propagandisti. Kirjanduslikud noorte jõud linnas peawad püüdma oma ajakirja sisu sarnaseks luua, mis külasse tungiks, maanoori kaasa tõmbaks oma kuukirja ehitamisele, sest maal peitub palju jõudusid, kes kõige paremini oskaksid ümbritsewat elu kirjeldada. Tarwis on ainult hooratas käima panna.

K. Linkholm.

*) Mõttewahetuse järjekorras.

Teaater.

„Kassijaht“,

E. Rosenowi lõbus talupoja jant tuleb esmaspäewal, 20. apr., teistkorda Harmaja teaatris etendusele. Sotskaalse põhja pääle ehitatud pilkenali on kohane pala läbusa pühade tuju tõstmiseks. Pidule kõik naljaarmastajad.

Sport.

Komnoorsoo lihawõtte pühadeks.

„Spartaki“ ringid wõtawad kõige tulisemalt osa komnoorsoo lihawõtte pühadest. Ringid wõtawad osa ka usuwastalistest lawastustest.

Üldised mängu seadused.

Palju tegi kehalise kuultuuri tegelastel tõkkeid mitmesugused mängude seadused (jalgpallis, basket-pallis jne.) Moskwas ja Leningradis. Nüüd on kehalise kultuuri kõrgemas nõukogus mängu seadused kokkulepitud. Põhialuseks on wastu wõetud Moskwa seadused.

Haridustööline ▣ Nr. 8

Kolm tähtsamat ülesannet.

Nagu läinud aastal, nii on kawatsus ka tänawu õpetajaid üleliidulises ulatuses Leningradi kokkutõmmata, et wastastiku aru ja nõu pidada, kuidas tulewal õpeaastal kooli ja õpetööd tõsta, parandada ja terwendada. Kui meil läinud aastal sootu uute küsimustega tuli kokkupuutuda, millede lahendamine küllalt waewa ja energiat nõudis, siis tuleme tänawu juba enam-wähem rikkama tee paunaga, teades, et hulk uusi kogemusi ja katseid keerulisematestki küsimustest üle aitawad saada.

Pääküsimusena jääb igatahes ka tänawu Riigi teadusliku nõukogu programm oma uue õpesüsteemiga, mille ümber kõik järgnewad küsimused keerlewad. Aasta praktikat on meid selles palju juhatanud, on meile kogemusi annud, on meid puuduste ja wigade pääle juhtinud, mis niihästi oludest kui ka meist enestest olenewad. See praktiline aasta peab nüüd küsimusi lihtsustama ja teed näitama, kuidas neid soodsam tegelikult läbi wiia.

Meil ei ole teada, kui laias ulatuses kompleks süsteem meie koolides aset on leidnud. Kuid, et see süsteem aasta wältel siiski ikka laiemale ja laiemale on lagunenud ja nõukogulises koolis, kus õpetuse põhialuseks töö on, omale täieliku eluõiguse omandab, peab järjelikult see küsimus ka tänawu kogu ulatuses päewakorral olema. Kõik muud küsimused, mis koolitööga ühenduses, olenewad sellest pääküsimusest.

Et eesmärki tabada ja sellele laiemat ulatust anda, on kawatsus ühel ajal ligi sada õpetajat Leningradi kokkutõmmata, et ühiselt konwerentsi pidada, ekskursioonisid korraldada ja osa õpetajatest, kes waremalt aastatel täiendawatest kursustest osawõtta ei saanud, kursustele jätta. Praegu on eeltööd käimas.

Et aga ettenähtud kawatsused juhuslikud ei oleks, waid kohtile tagasisöitwatele õpetajatele tegelikult midagi kaasa annaksid, siis peawad õpetajad juba waremalt küsimusi wälja tõukama ja nende kohta ajalehes oma arwamisi awaldama. Kui see minewal korral meile weel uus ja wõõras oli, seega eeltöösid raskendas, siis ei ole see tänawuste kawatsuste kohta enam maksew. Küsimused on elulised. Tingimused, kuidas neid ühel ehk teisel pool teostatakse wõiwad olla ja on wäga mitmesugused. Meie ei saa kogu tööd algusest lõpuni ainult konwerentsi pääle weeretada. Wõimalusi on olemas, et oma arwamisi juba enne konwerentsi kokkutulekut awaldada. Ja mida laiem mõttewahetus waremalt, seda wiljakam wõib konwerentsi töö olla. Õpetajatel jääb igatahes kõik teha, et wiimane kui küsimus reaalset otsustust wõiks saada.

Meie loodame, et tänawuse konwerentsi, ekskursioonide ja täiendawate kursuste kaudu tulewal õpeaastal suurema sammu edasi wõime astuda.

—er.

Esimese astme töökooli öperaamatutest.

Et see küsimus tõesti tarwiline on ja rutulist elluwiimist nõuab, siis peab terwe kooliõpetajaskond seks niipalju kaasa aitama, kuipalju meil seks kogemust ja teadmisi on, et tingimata tulewaseks õpeaasta alguseks üks osagi nendest laiali asuwatesse Eesti koolidesse kohale saaks.

Kuid siin seisabki see surnud punkt, millest üleminekut oodatakse kohapääl olewatelt kooliõpetajatelt. „Edasi“ weergudel G. T. kawandi kohta pole ma rohkem leidnud, kui üheainsa koolitöölise sõna wõtma.

Mina siin tahan oma arwamist awaldada, mis oleks peatselt kokkukõlas koolitöölise J. M. (Odojewos) arwamisega. Esimeseks oleks siin tingimata tarwilik — „Noor Põllupidaja“. See raamat oleks just tarwilik seepärast, et eestlased Wenemaal enamjagu kõik põllupidajad on ja laps sellega enam seotud ja see töästusharu, mis lapsele kõige lähemal on, on talle kõige paremini arusaadaw. Raamat peab aga kokku seatud olema nii, et õppust tegutsewalt ja katsete waral saaks toimetatud, kokkukõlas kõige kliimade ja maakohtadega.

Teiseks wõtaksin ma „Oleme tugewad ja terwed“. See raamat on kommissjoni poolt juba ette nähtud kui lugemik 1—4 õpeaastani. Sest tingimata on meil hügienat ja sanitaariat rohkem tarwis. Raamat peab jälle kokku seatud olema wastawalt katsete jaoks.

Kolmandaks wõtaksin ma „Taimede ja loomade elu“ just seepärast, et meil enamjagu maakoolidega tegemist on. See raamat peaks täitsa kokkukõlas olema esimesega, sest kui meie juba põlluga tegemist teeme, siis tuleb meil tingimata taimede ja loomadega ka tegemist teha.

Neljandaks oleks „Wabrikud ja tehased“, ettenähtud juba J. M. arwamistega. Wiiendaks oleks „Meie maakera olewikust ja minewikust“ ühes sellega ka Atlas, mis pääasjalikult lapse filmaringi laiendab. Missugune kasu on meil sest, kui laps weel looduse ajajärkusid ei tunne ja kohe talle arusaamata juhtnööride järele sotsialismi poole hakkab püüdma. Teda wõib see pea ära tüütada.

Järgmised raamatud oleksid siis järjekorras: 6) „Mängude ja laulude kogu“, 7) „Kuidas inimesed waremalt elasid“, 8) „Õpilase sõnastik“, mis kohe ka tarwilik oleks, kui wõimalusi on, 9) „Meie konstitutsioon“, 10) „Noor pioneer“, 11) „Uus ja wana küla“, 12) „Noor maateadus“ ja siis järjekorras edasi.

Need oleksid siis minu näpunäiteid. Wõib olla, paistawad nad teistele iseäralised, kuid mina seadsin nad nii kokku, kuidas kohalik elu seda nõuab ja kuidas ta arenemise ajajärk on.

Kõik koolitöölised, iseäranis maal, peaksid rohkem sõna wõtma ja seda walgustama, sest et suurem osa raamatutarwitajaid on ikka maal olemas. Siis peaksid kõik koolitöölised weel järeljäänud andmed kokku korjama ja neid konwerentsile kaasa tooma. Haridusko mission. Eesti osakond peaks aga rohkem kaasa aitama, et laialisem ja massilisem kooliõpetaskond kokku saaks tulla. Soowitaw oleks weel, et see konwerents saaks edasi lükatud juunikuu keskpaika — mitte hiljemaks, sest et kohaliste haridusosakondade ettekirjutuste järele peawad koolid kuni 1. juunini tingimata käima — mõnes kohas ei ole isegi kewadist waheaega. Kui see aga maikuus saab olema, siis wõib olla, et paljudel kooliõpetajatel ei ole wõimalik sõita, wõi ei anta seks kohalistest haridusosakondadest luba.

Kaukaasias. A. Tuul.

Rahwahariduse kommissariaadi Eesti keskbüroo informatsiooniline kiri.

Kolmandal wäerinnal — see on hariduse wäerinnal läheb tegewus, minewa sügisest saadik ikka enam ja enam elawamaks. Hakatalse jõudusid koondama selle wäerinna õigeks ajamiseks ja töö näib ka suure eduga edasi nihkuma. Uleliiduline 1. astme rahwakooliõpetajate konwerents näitas, et meil on olemas õige suur ja ustaw töötahe hariduse wäerinnal.

Materiaalsest küljest oli selle töötahe seisukord siiamaani küll kaunis wilets, kuid wiimasel ajal suurenewad ka raha summad, mis kolmandawa wäerinna pääle wälja lastakse. Kõigi riiklise apparadi, niisama ka ühiskonna tähelpanemine kalduwad ikka enam hariduse töö tõstmise poole. Täie julgusega wõib ütelda, et teatawate jõupingutuste juures haridustöö mitte ainult päästetud ei saa, waid ligemas tulewikus juba määratu suurte sammudega edasi minna wõib.

Niisugune on üldwäljawaade haridustöö edenemises. Kuid selles üldpildis eraldawad endid mõned üksikud osad, kus wäljawaade mitte paljutõutaw ei ole. Kultuurhariduslik töö rahwuswähemuste keskel, muu seas ka eestlaste keskel ei ole mitte weel nõnda korraldatud, kuidas seda nõuawad üldine seisukord ja elulised nõudmised. Kooliõpetajate ettewalmistamine rahwuswähemuste koolidele, nende koolide warustamine õperaamatutega ja õpeabinõudega emakeeles, kooli hoonete küsimus, rahwuswähemuste koolide järelwaatus hariduse osakondade inspektuura poolt jne. Kõik need küsimused nõuawad rutulist otsustamist. Eesti keskbüroo töö pääasjalikult seisabki püüdmistes, lahendada neid kõige walusamaid küsimusi.

Selleks, et lahendada seda ehk teist küsimust, peawad käepärast olema kõik sellekohased andmed. Kuid nõrga sideme järeldusel kohtadega ei ole tarwilik materjaal meil mitte käepärast. Küllalt, kui meelde tuletada meie püüdmisi, ankeetlehtede kaudu arwele wõtta kõiki Eesti asutusi, mitte ainult sotsiaalse kaswatuse, waid ka poliithariduslisi, kuid kõigist neist ankeetidest on kümne kuu jooksul ainult üks kolmandik täidetult tagasi saadetud. Waatamata kõigi jõupingutuste pääle ei ole weel korda läinud täielikku pilti saada hariduse töust kõigi eestlaste hulgas.

Kindla sideme loomise küsimus tuleb esimeses järjekorras ära lahendada. Kõik kohalikud asutused peawad keskbüroole oma olemasolekust teadustama ja oma wajadustest, kas kubermangu ehk kreisi hariduse osakondade kaudu ehk otsekoheselt keskbüroole. Ja keskbüroo peab kõik abinõud tarwitusele wõtma, eeltõtt walusamate küsimuste lahendamiseks rahwa hariduse suhtes, eestlaste keskel.

Selle aasta jaanuari- ja weebruarikuude sees oli keskbüroo metodistil sm. Wardjasel wäljasõit Pihkwa ja osalt Leningradi kubermangudesse kultuur-hariduslikku töö seisukorraga tutwustamiseks kohalistes Eesti asundustes.

Tuli ilmsiks, et haridustöö ülemal tähendatud raioonis kaunis wiletsas seisukorras on. Kooli töö tutwunemise juures paistis kõige päält silma materiaalse aluse puudus. Nõrk warustus õpe- ja kirjutusabinõudega, kooli mööbli puudus, kooli majade wilets seisukord jne. see kõik mõjub halwawalt kooli töö pääle. Riigi teaduslise nõukogu uute programmide elusse wiimisest ei maksa räätidagi. Tarwitusel on weel üksikasjade õpewiis. Kompleksi läbitöötamise püüdeid wõib mitte kordaläinuks lugeda. Ajakohane ümbritsew elu näib ennast wäga wähe peegeldama koolitöös. Tundub kooli eemalolekut kohalisest ja ajakohasest elust üleüldse. Pääle selle teeb ka poliitilise, kunstilise ja füüsilise kaswatuse puudumine koolitöö kuiwaks ja wähe sisurikkaks. Niisugused on umbes Pihkwa ja Leningradi kubermangudes läbisõidul saadud wäljawaated. Ka mõnede muude, teistest kubermangudest saadud teatete põhjal, leiawad need wäljawaated, haridustöö kohta eestlaste keskel, kinnitust. Peab tunnistama, et üldjoontes Eesti koolide seisukord teistes kubermangudes samasugune on.

Õpetaja ja klubitööline!

Oled ja oma ülesanded ajalehe wäerinnal täitnud? Kui weel mitte, siis on sinu kohus otsekohe tööle asuda.

Õpetaja ja klubitööline, kes ajalehele maale teed ei oska tasandada, on nõrk sõdur hariduswäerinnal.

Ümbruskonna tundmaõppimine ja kool.

Umbruskonna tundmaõppimisel on õpetaja kohta määratu suur tähtsus.

Wõib öelda, et ümbruskonna tundmiseta, tema looduslikkude ja majanduslikkude iseäraldusteta uurimiseta Riigi teadusliku Nõukogu (ГУС) programmi wõimatu on koolis teostada. Kuid selle tähtsus ulatab weel kaugemale ja ühe ainsa asunduse ehk külaümbruskonna põhjalikul tundmaõppimisel wõib koguni üleliiduline tähtsus olla, näit. walmistusjõudude tõstmise, loodusrikkuste kasutamise ja planeerimise mõttes. See kahesugune tähtsus sunnib meid ümbruskonna tundmaõppimise pääle suuremat tähelpanu andma, kui seda seni oleme teinud. Tegelikult tuleks selleks kolm wäljamineku punkti üles seada, s. o. katsuda ühe hoobiga mitu kärbest tabada. Esimene — ühiskondlik-majanduslik, ilma milleta tundmaõppimisel igasugune reaalne alus puuduks. Nagu ülemal tähendasime, on walmistusjõudude tõstmine ja loodusrikkuste otstarbekohane kasutamine just sellest tingitud, kuidas neid kohtadel on asatud ja suudetud arwesse wõtta. Kuid wähe sellest. Meie teame, et iga ühiskondlik eluawaldus tema tuhandetes erandites eestkätt kohtadel makswatest iseäraldustest olenewad. Alles siis, kui need iseäraldused teaduslikult selgitatud, wõime me üht kui teist ühiskondlikku nähtust wõrdlewalt ära seletada. Missugused looduslikud tingimused majanduslikku tegewuse aluseks, selle järele peegeldab ka kohalik ühiskondlikkus. Sellest järgneb teine punkt.

Kolmandaks peame seadma kultuurajaloo. Mis puutub esimesesse, s. o. ühiskondlik-majanduslikku waatlemisesse, siis peab silmas pidama, et siin põhieesmärgiks pääasjalikult rahwamajanduse arenemine ja selle siht peab olema. Nimelt — missugused on arenemise tõukejõud ja missuguse hoosihi ta enesele omandanud.

Selles omandawad esimese tähtsuse töästus- ja kaubandusalade ja harude uurimised, niisama ühenduswõimalused teiste kohtadega (wee-, raud- ehk maanteed).

Teine osa — looduslikud tingimused määrawad aluse, millele kogu rahwamajandus põhjendatud, kuid annawad ühtlasi wõimaluse täielikult tundma õppida ümbruskonna maapinna omadusi, kliimat, taimede ja loomade ilma jne.

Kolmandamaks — kultuur-ajalooline osa, mis ümbruskonna minewiku ajaloo tundmaõppimisel põhjeneb.

Wõttes neid kolme pääpunkti põhialuseks ümbruskonna tundmaõppimises, peame ühtlasi aluse komplekssüstemi elluwiimisele. Iga ümbruskond pakub määratumat materjaali, mida tarwis ainult osata koguda ja uurimiseks äratarwitada. Ja niipalju, kuipalju see küsimus meil uue programmi tarwitusele wõtmisega elulisiks on saanud, niipalju peame ka tegelikult parem täna kui homme ta kallale asuma.

—ite—

Mis on Eesti keskbüroo selles suhtes seisukorra parandamiseks teinud?

1) Kesk-büroo wöttis terwe rea abinõusid tarwitusele koolide warustamises õperaamatute ja pedagoogilise kirjandusega. Käesolewa õpeaasta algul läks korda emakeelsete õperaamatute ostmiseks saada 4200 rubla. Selle raha eest ostetud raamatud said juba sügisel koolidele laiali saadetud — 10— 15 raamatut koolile. Pedagoogilist kirjandust, suuremalt osalt wenekeelset, on ostetud kooliõpetajate raamatukogudele ja ka laiali saadetud. Lähemas tulewikus loodame weel 1500 rbl. eest kooliraamatuid osta. Ekskursioonist osawõtjad ja konwerentsi saadikud-kooliõpetajad said kõik wäikese pedagoogilise raamatukoguga warustatud.

2) Kooliõpetajate puudusel sai käesolewa õpeaasta algul üks jagu üliõpilasi Eesti Pedagoogilisest Instituudist ära wõetud ja maale I-astme töökoolidesse praktika pääle saadetud. Selle sammuga likwideerisime osa õpetajate kriisist. Pihkwa, Leningradi, Nowgorodi ja weel muudes kubermangudes tulid ilmsiks faktid, kus Eesti koolitöölised paigutatakse Wene koolidesse, mõnikord isegi kohalikkude Eesti haridustööliste teades. Niisugune nähtus on lubamata sel silmapilgul, mil kooliõpetajate puudusel paljud Eesti koolid kinni tulewad panna. Kohalikud Eesti töölised peawad sarnaste ebamääraste juhtumiste pääle hariduse osakoudade tähelepanu juhtima.

3) Koolimajade ehitamise ja parandamise küsimus näitab weel raskem lahendada olewat, esiteks, et Eesti asunikud maal wäga laialipillatud olewad — teeb kooli piirkonna liig suureks ja wastawate ühiselu ruumide puudus, paljudes koolides takistawad teatawat osa lapsi koolis käimast. Teiseks käiwad kõikide koolimajade ehitamise ja parandamise kulud kohaliku eelarwe alla ja kestkoht wõib selles asjas wäga wähe kaasa aidata. Mitmed korrad oleme keskasutuste tähelpanu Eesti koolimajade katastroofilise seisukorra pääle pööranud ja wõib olla läheb ehk ka tulewikus korda mingisugust materjaalset abi anda. Senikaua tuleb aga kooliõpetajail endil kihutustööd asunikkude hulgas teha, et nad ise kooli ülesehitamisest ja warustamisest rohkem osa wõtaksid ja jõudu mööda abi annaksid.

4) Kooliõpetajate ettewalmistuse nõrka külge ära nähes, mis suuresti takistab uute programmide täide wiimist, saawad meist äraripp uwad abinõud Eesti kooliõpetajate kwalifikatsiooni tõstmiseks tarwitusele wõetud. Käesolewal aastal organiseeritakse Leningradis: 1) 2 kuulised kooliõpetajate täiendawad kursused — 40 inimese tarwis ja 2) ühekuulised kirjaoskamatuse likwideerimise kursused — 40 inimesele. Wiimastele kursustele tuleb saata kohtadelt, kooliõpetajaid ja noorsoo ühingu liikmeid. Mõlemad kursused algawad umbes 20. mail s. a. Umbes selsamal ajal kutsutakse kokku ülewenemaaline Eesti haridustööliste konwerents 40 inimesega ja korraldatakse 2-nädalaline Eesti kooliõpetajate ekskursioon 15 inimesega Leningradi. Siberi Eesti haridustööliste ettewalmistuseks organiseeritakse suwe lõpupoole 2-nädalalised konwerents-kursused Nowo-Nikolajewis. Kõigi ülemalnimetatud kawatsuste läbimiimise eeltöö on praegu täies hoos. Täiendawad teated programmide, alguse ja kubermangude järele kohtade jaotuse üle ilmuwad lähemal ajal eraldi.

5) Iseäralist tähelpanu pöörab kesk-büroo Eesti I- ja II-astme Lenini nimelise töökooli pääle Leningradis. See kool on otsustatud wälja eraldada eeskujulik-näitlikuks kooliks. Selle küsimuse läbi wiimiseks lähewad eeltööd juba minewa sügisest saadik.

Poliit-haridusliik töö.

Ül mal tähendatud raioonidesse wäljasõit (Pihkwa ja Leningradi kubermangudes) näitas, et poliit-haridusliikud ajutused ka täitsa oma kõrgusel ei seisa. Iseäranis wõib seda märgata kirjaoskamatuse likwideerimise punktide tööst. Tarwilik kirjandus kirjaoskamatuse likwideerimiseks on kohati saadud, kuid wedeleb tarwitamata. Likwideerimise punktid ei ole oma tööd laiema massi hulka wiinud, neid on wähe ja nendes käimine wäga nõrk. Kaunis hästi töötawad Oudowa ja Pihkwa klubid, kus kõik ringid täie jõuga edusamme teewad. Aga punased nurgad ja lugemistoad asundustes töötawad wõrdlemisi nõrgalt. Tundub kibe tarwidus uuema kirjanduse järele, mis wäga wisalt külasse jõuab, pääle kauaaegset jaamades wedelemist. Ülemal ettetoodud nähtused käiwad kahjuks peaaegu kõikide poliit-hariduslikkude ajutuste kohta. Pääle selle peab tähendama, et poliit-hariduslik töö külas ei arene tihtipääle wilunud ja aktiiwsete töötegijate puuduse pärast.

Üldise täieliku poliit-hariduslikkude ajutuste nimekirja kokkuseadmisel põrkab Kesk-Büroo weel suuremate raskustega kokku, kui sotsiaalse kaswatuse asutustega. Wäga tarwilik on, et kohalikud keskasutused ehk klubid ja lugemistoad ise oma tegewusest aru annaksid. Ilma kindlate andmeteta on raske keskkohas midagi otsustawat läbi wiia.

Kõiki Eesti klubisid ja lugemistubasid üleliidulisel territooriumil arwatakse umbes 125 ümber.

Esimesos poolesaastas said peaaegu kõik need klubid ja lugemistoad warustatud ajalehe „Edasiga“ ja ajakirjade „Säde“ ja „Orasega“, kui ka poliit-harideusliku ja põllumajandusliku kirjandusega — keskmiselt 10 rbl. ümber igaühele.

Rohkem plaanikindla ja edukama töö läbiwiimiseks asunduste klubides loodame eeltulewal suwel Leningradis awada ühekuulised kursused klubi töötegijatele. Kirjaoskamatuse tiiremaks likwideerimiseks algawad tulewaks õpeaastaks umbes 200 punkti tööd. Kõigi punktide warustamiseks on trükist wälja lastud ja laiali saadetud „Aabits ja esimene lugemik täiskaswanutele“ — 4000 eksemplaari.

Lähemal ajal antakse trükki klubide warustamiseks „Poliithariduslikku töölise käsiraamat külas“ ja rewolutsiooniliste laulude kogu nootidega Eesti keeles kommunistlikule noorsoole ja noortele pioneeridele.

Kutsehariduse tööalal on läbiräägimestel kindlaks tehtud tulewase õpeaasta wastuwõtmise tingimised ja normid kõrgematesse Wene ja Eesti õpeasutustesse. Kohalikudel töölistel tuleb juba aegsasti selleks kihutustööd teha, et wastawad kandidaadid endid warakult selleks üles anda saaksid.

Eesti töölisfakulteeti wõetakse wastu — 60 inimest: kubermangude järele on kohad umbes järgmiselt ära jaotatud: Leningradi —10, Siberi — 10, Põhja-Düüna — 3, Pihkwa — 3, Wiitebski — 2, Brjänski — 2, Tweri — 2, Jaroslawi — 2, Wjätka — 2, Uljänowi — 2, Samaara — 2, Saksa wabariik — 2, Krimmi — 2, Abhaasia — 2, Põhja-Kaukaasia maakond — 2, W. L. K. N. Ü. — 3 ja N. H. K. Eesti Kesk-Büroo — 3 kohta.

Pääle nende kohtade on weel Eesti Kesk-Büroo tarwitada Wene töölisfakulteetides — Moskwas ja Leningradis — 6 kohta.

Eesõigused nende kohtade pääle on komm. partei liikmetel, noorte ühingu liikmetel, wabrikutöölistel ja talupoegadel saha tagant.

Eesti pedagoogilisesse Instituuti wõetakse tulewal õpeaastal 60 inimest.

Kolmeaastased pedagoogilised kursused likwideeritakse ja liidetakse Pedagoogilise Instituudiga ühte.

Pääle selle wõetakse üleliidulistesse Wene ülikoolidesse eestlasi, kuna Kesk-Büroo sinna 15 kohta loodab saada.

Kõik, kes tahawad neisse ülikoolidesse sisse astuda, saatku oma teadaanded hariduse kommissariaadi Eesti Kesk-Büroosse.

Käesolewal suwel kawatseme ühe osa pedagoogilise hariduse Eesti üliõpilast 3—4 kuulisele praktikale komandeerida, nagu hariduse kommissariaadi keskasutustesse, lastemajadesse ja klubidesse linnas ja maal. Selleks otstarbeks antakse keskkoha poolt erilised summad. **Eesti Kesk-Büroo.**

Oudowa kreisi Eesti koolide ja wäliskooli töö ülewaade 1. oktoobr. kuni 31. detsembr. 1924 a.

Wolhowsthino kool.

Kooli juures punast nurka ei ole. Wäliskooli töö seisab. „Edasi“ lugejaid 4 inim. Kooperatiiwi liikmeid 8.

Koolealisi lapsi 35, nendest käib koolis 28 last. Puuduwad koolist 7 last. Kooli ruumiks on üüri korter. Kooli nõukogusse kuuluwad Aleksander Lutas, Albert Kont ja õpetaja Punisson. Koolil puuduwad näitlikud õpeabinõud.

Krüschino kool.

Kooli juures puudub punane nurk mille tagajärjel puuduwad ka kõik ühiskondlised organisatsioonid.

7. detsembril pandi toime pidu näidend „Kolmandama korra pääl“. Noorte leige osawõttu pärast läheb wäliskooli töö wiletsalt. „Edasi“ tellijaid 13 peret.

Kooli raioonis on 30 koolealist last, nendest käib koolis kõigist 21, mikspärast puuduwad 9 last ei ole teada. Koolinõukogusse waliti 28. oktoobril 1924 a. Martin Waino, Kaarel Kutsar, Emilie Kotra ja Taawet Klaos, kes mingisugust tegewust pole awaldanud.

Puuduwad õperaamatud, näituseks. Õpewiis koolis komplektne ja asjalik. Lapsed omawad teadmisi rahuloldawalt.

Laste hulgas puudub igasugune ühiskondlik töö, mis kooliõpetajal tuleks kiiremas korras parandada ja energilisemalt tööle hakata.

Strakowo kool.

Kooli juures puudub punane nurk. Juhusliselt töötawad laulu ja näiteringid kokku 16 kodaniku osawõttel. Kultuur-hariduse töö pääle waadetakse üldse külmalt. „Edasit“ käis 8 ekj. Kooli raioonis on 15 kooperatiiwi liiget.

Koolis käib 50 last. Kooli nõukogu waliti ümber 9. nowembril 1924 a. kuhu waliti Oskar Adusson, Kaarel Adusson ja Jakop Tenso.

Majanduslik puudus hakkab kooli juurest kaduma, kuid siiski tuleks kooli nõukogul rohkem rõhku õperaamatute muretsemise pääle panna.

Õpewiis koolis on asjalik.

On katseid tehtud asutada pioneeride rühma, kuid wanemad on selle wastu ning kuni senini ei ole pioneerisi olemas.

Lawino kool.

Kooli juures punast nurka, kui niisugust ei ole. On W. L. K. N. Uhing, kus ka kõik ühiskondlik töö koondatud on. Töötawad kaks ringi. Töö näiteringis läheb kaunis hästi, kuid on ruumi puudus, kus ettekandega esineda wõiks. Näiteringi juhib kolmeliikmeline büroo sm. Eduard Koorberg, Konstantin Anijärg ja Eliisabeth Kihno. Pääle seda on walitud 3 liikmeline rewisjoni kommisjon: sm. Eduard Koor, Oskar Koor ja Rudolph Märton. Ringi tegewusest wõtawad osa 25 inimest Komnoorsoolaste ringis on 6 seltsimeest. Juhatajaks sl. El. Kihno. Tööd tehakse kreisi komitee juhatuste järele jutuajamiste, küsimuste ja kostmiste näol.

Kawatsusel on ajutada: Wenekeele kirjaoskamatuse likwideerimise, laulu ja põllumajanduslikud ringid. Selle aja jooksul on toime pandud maksuta ja maksulisi pidusi 19. oktoobril näidend: „Timukate küüsis“ ja „Alkoholi õnnistus“, ning 9. nowembril näidend „Isa ja poeg“.

Kõik sissetulek läks kirjanduse, ajalehtede tellimiste ja punase nurga sisseseadeks. Kõige suuremat edu ja tööd wäljendawad komnoorsoolased. Parteitud noored wõtawad ka aktiiwselt näiteringist osa.

Kiriku mehed, keda wäikene osake, püüawad töös takistusi teha, komnoorsoolasi ja nende juhtisi mudaga üle pilduda, mille pääle aga keegi asunikkudest suuremat tähelpanu ei pööra, seepärast, et kõigil on noorte püüded teada.

Kõige suuremaid takistusi teeb „samogonn“, mida paljud tarwitawad ja selle tagajärjel ka kõik paremad püüded ja plaanid täidewiimata jääwad.

Noored on endile ülesandeks teinud samogonni wastu wõidelda ja wabrikautisi seinalehe läbi häbiposti naelutada. Pühapäewadel toimetatakse kollektiiwseid lehelugemisi. Kooli juures on wäikene raamatukogu. Lugejaid umbes 25—30 inimest. „Edasi“ tellijaid oli oktoobris 2, nowembris 3, detsembris 6.

„Mopri“ liikmeid 4, kooperatiiwi liikmeid 10.

Kooli raioonis Eesti keeles kirjaoskamatuid pääle mõne wanema kodaniku ei ole. Wenekeelset kirjaoskust likwiteeritakse komnoorsoolaste ringi kaudu.

Koolealisi lapsi on 35. Neudest käib koolis 29 last. Kooli nõukogusse kuuluwad kodanikud: August Koosa, Eduard Koorberg ja Jaan Koorberg.

„B“ rühmas komplektne, üldiselt õpewiis on laste isetegewuses. Kooli juures on organiseeritud sm. Kingissepa nimeline pioneeride rühm, kuid iseäraliku tööd juhataja puudusel nende hulgas tehtud ei ole.

Solkino kool.

Kooli töö algas 12. nowembril. Kooli juures töötab näitering. Toime pandud on kaks pidu. Näidendid 14. detsembril „Laen ja wargus“, pidulisi 85 inimest.

Nowembris oli „Edasi“ lugejaid 2, detsembris 4.

Kooli juures puudub igasugune poliitkirjandus. Koolealisi lapsi umbes 35—40 nendest käib koolis 25 last.

Kooli nõukogu waliti ümber 16. nowembril: esimees Jakob Antson, liikmed Albert Autsman ja Marie Luisk, kes töötawad rahuloldawalt. On muretsetud raamatu kapp, koolipingid, klassi tahwel ja muud weiksed asjad.

Koolilastel on omawalitsus ja algastmel on laste näitering.

Lepalind.

Abiraha õpetajatele.

15. aprillil kinnitas kubermangu ühiskondliku kinnituse kassa instruktsiooni abiraha saamiseks 1. astme linna- ja maakoolide õpetajatele, kes 25 aastat teeninud, siin hulgas 5 aastat nõukogude teenistuses. Need õpetajad saawad 240 rbl. abiraha aastas. See määrus ei käi endiste usuõpetajate kohta.

Kinnituskassad algawad õpetajatelt teadaandeid 21. aprillist wastuwõtma.

Nende teadaannete järele, mis kuni 1. juunini sisseantud, alatakse abiraha andmist 1. jaanuarist 1925 a., kuna hiljem sisseantutele abiraha teadaande sisseandmise silmapilgust loetakse. Kub. kinnituskassa juure luuakse õpetajate teadaannete läbiwaatamiseks eriline kommisjon, kuhu lähewad haridustööl. ühisuse esitajad. Pääle kommisjoni kinnitab abisaajate õpetajate nimekirja kub. täidesaatew komitee

Abisaaja õpetaja surmakorral antakse tema perekonnale: töötõimetule abikaasale — pool abiraha, ülejäänud perekonna töötõimetutele liigetele — weerand abiraha igale, kusjuures abirahade üldine summa täiest abirahast (240 rbl.) ületõusta ei tohi.

Kui õpetaja juba abiraha saab, näit. nagu inwaliid, wõib ta soowi järele seda ehk teist saada, kuid mitte kahte korraga.

Täielikumaid teateid annawad kohalikud walla ühiskondliku kinnituse kassad.

Lisaseletus abirahasaamiseks haridustöölistele.

(Wäljawõte hariduse rahwakommissariaadi määrusest 30. märtsil 1925 a.).

Abiraha saamise õigus on kõikidel linna ja küla wäljateeninud 1-astme kooliõpetajatel jne.

Töötõenduseks peawad wastawad dokumendid olema.

Töö staažhi tõenduseks on küllalt endised teenistuse tehed (послужный список), haridusrahwakom. ja tema kubermangude ehk kreisi osakondade tunnistused. Wiimastes tunnistustes peab täielikult äranäitatud olema: 1) teenistuse koht, 2) amet iga teenistuse kohas ja 3) teenistuse algus ja lõpp igas asutuses.

Abiraha määramine ülal tähendatud isikutele ja nende perekondadele sünnib kubermangu kinnituskassade kaudu.

Teadaanded abirahade saamiseks wõetakse wastu kohalikkudes kinnituskassades, kus isik elab, niisama ka haridustööliste ametühisuse alamorgaanide kaudu.

Teadaannete pääle, mis enne 15. maid wastawatesse kinnituskassadesse sisse on antud, loetakse abiraha 1. jaanuarist 1925 a., kuna pääle 15. maid sisseantud teadaannetele sisseandmise päewast.

Kubermangu kinnituskassa peab pääle teadaandmise sisseandmist oma otsuse kahe nädala jooksul tegema.

Isikul, kes kubermangu ehk oblasti kinnituskassa otsusega rahul ei ole, wõiwad kub. ehk oblasti täidesaatwa komitee presiidiumile edasi kaebada.

Mis on teinud meie õpetaja ajakirjanduse hoogtöö hääks?

Kargalosest, Trotski kr.

„Edasi“ weergudel nr. 78 küsitakse, mis on meie õpetaja sl. Olli ajakirjanduse hoogtöö hääks teinud. Selle kohta wõiwad asunikud niipalju öelda, et mitte midagi. Asunduses käib kõigest 4 „Edasit“. Wiga seisab selles, et kohalikud asunikud ajalehe tähtsust ja wäärtust ei tunne, kuna õpetaja

Olli selle selgitamiseks omalt poolt mitte midagi ei tee. Ajakirjanduse hoogtöö asemel tantsib meie õpetaja tihti samogonnist nokastanud meestega. See ei ole haridustöö, ega õpetaja eeskuju Kargolose asunikkudele.

Meie soowime wastawat õpetajat.

Tantsuwaenlane.

Õpetaja Ollil jääb sõna öelda. Toim.

Koolidele ja poliitharidusliikudele asutustele Leningradi kub.

Leningradi kubermangu haridusosakonna rahwuswähemuste nõukogu Eesti büroo tuletab meele kõikidele kubermangus olewatele Eesti koolidele ja poliit-haridusliikudele asutustele (klubid, punased nurgad, kogemistoad jne.), et nad kiires korras „Haridustöölises" nr. 1 (Edasi" nr. 3, puhkepäewal 4. jaanuaril 1925 aastal) awaldatud teatelehtede järele aruanded büroole ärasaadaksid. Statistiliste teadete jaoks on sarnased andmed tarwilikud.

Leningrad, 15/IV25 a.

Eesti büroo juhataja G. Teiter.

Kas on külakoolidel Wene-Eesti sõnastik tarwilik? *)

(Kiri Oudowast).

Wiimasel ajal on palju „Edasi" weergudel mõtteid wahetatud, kuidas ja missugused õperaamatud koolidele kohased wäljatöötada oleks, kuid keegi pole puudutanud ülemaltähendatud küsimust, mis just kõige terawamalt külakoolidel tarwilik oleks, seepärast, et suurem osa õpilastest, mõned üksikud mahaarwatud, Wene keelt sugugi ei mõista ja tõlge, mis tunniajal õpetaja teeb — ei jäe igakord lastele kindlasti meelde. See oleks esiteks. Nüüd aga tahaksin mõne sõnaga näidata nende puuduste pääle, mis koolide juures walitsewad ja nimelt -- wiimase kahe aasta jooksul on W. K. P. Oudowa Eesti sektsiooni kaudu koolidele wäljaantud 1600 eks. kooli kirjandust 36 nimetusega, nii et keskmiselt kaks raamatud lapse pääle tuleb.

Kui aga meie asja lähemalt waatame siis leiame, et üks osa neist raamatutest kasutamatalt koolide juures seisawad, isegi mõni õpetaja pole tarwilikuks lugenud neisse raamatuisse sissewaadata, mida tõendab raamatute lahtilõikamata olek. Nii siis oleks minu arwamine, et tuleks esiteks wäljaanda iga wenekeelse aabitsaga ja lugemikuga, mis külakoolidele saadetakse, sõnastik, mis wõib olla, pedagoogiliselt ehk ei oleks tarwis, kuid praktikas ei saa ilma selleta läbi. Teiseks tuleks siin panna mitmekesiste eestikeelsete õperaamatuile, mis külakoolidele wastawad ei ole ja wõib olla, ainult tarwilikud käsiraamatutena õpetajatele.

E. Wink.

Jõud kokku.

Rahwapidude aeg läheneb. Ühes sellega läheneb ka põllutöö aeg. Seega on wiimane aeg kõike jõudu kokkuwõtta, et rahwapidustuste hääks kordamineks eeltöösid lõpule wiia. Peame meeles, et pidustuste kordamineku suureste kohtadest enestest oleneb. Kuidas kohtadel ettewalmistatud, sellejärele kujuneb ka pidustuste iseloom ja laad. Pidude sisu peawad maa klubid ja punased nurgad ise andma, peawad näitama, missugusele astmele asundustes kultuuriline ja poliit-haridusline töö on tõusnud. Weel enam — nad peawad rahwapidud tõeliselt pidudeks muutma, mida nii noor kui wana, meeste- ja naisterahwas igatsusega ootaks. Maa klubid ja punased nurgad! Kas suudame seda? Kas oleme juba kõik teinud, mis pidudele tarwilik, wõi on weel midagi teha? Kui ei, siis teeme mis teha on. —ei—

Öiendus.

(Bugri as., Trotski kr., Leningradi kub.).

„Edasi's" nr. 67 kirjutab „Takjas" järgmist: „Meie kooliõpetaja Tuur ei wõta kultuur-hariduslikust tööst osa. Nüüd kihutas ta hariduse ringid koolirnumidest wälja."

Et sarnane märkus mitte wale arusaamisi ei tekitaks, pean selle kohta selletust andma. Nagu näha, ei tunne „Takjas" sugugi kooliõpetaja Tuur'i tööd, ning ka loomulik, et „Takjas" ka kõige wähem on huwitud kultuur-hariduslikust tööst. Mis puutub minu wäliskooli tegewusesse, siis tarwitan waba aja, mis kooli tööst üle jääb jägmiselt ära. Aga kooli tööst jääb wähe aega üle sest kompleksi süsteem, uued metoodid ning õperaamatute puudus koolis nõuawad tõsist tööd, energiat ning aega. Esiteks minu wäliskooli töö kultuur-hariduslikul alal. Tuleb süstemaatiliselt osa wõtta järgmistest kultuur-hariduslikkudest organisatsioonide ning kommisjonide töödest, kui nende kommisjonide liige:

a) Walla kultuur-kommisjooni liige; b) walla haridus-tööliste ühisuse kultuurkom. liige; c) W. Buura lugemistoa kultuur nõukogu liige; d) walla metoodika kommisjoni liige; e) raiooni pedagoogika nõukogu esimees. Teiseks, pääle kultuur-hariduslikku töö wäliskooli alal, tuleb minul töötada järgmistes walla majanduslikkudes organisatsinonides, mis palju aega nõuawad:

1) Walla tarwitajate ühisuses juhatuse liikmena; 2) walla büdshett kommisjonis, kommisjoni liikmena. Pääle seda on mul teha tulnud aruandeid walla konwerentsidel ning küla koosolekutel ja pidanud loenguid lugemistoas. Ning weel mitmesugune tehniline töö walla ispolkomile. Lisaks sellele tähendan, et tuleb käia koosolekutele 6 wersta tagant. See on kõik. Rohkem ei ulata ei aeg ei jõud.

Omalt poolt soowitan „Takjasele" niigi palju töötada ühiskonna kasuks, siis ehk wõiks „Takjas" otsustada, kuipalju jääb magamiseks aega üle. Mis kuulub ringide töödesse kooli ruumides, siis pean tähendama, et mina, kui kooliõpetaja ei ole ühtegi ringi kooli ruumidest wälja kihutanud ning hiljuti sai kooli ruumides kirjandusringi koosolek ära peetud.

Soowitan „Takjas'ele" tulewikus kirjutada seda, mis wastab tõele, aga kirjutada selle üle, millest tal aimu pole ning walet, on inetu ja sarnastel isikutel ei ole mitte koht kirjasaatjate hulgas.

Bugri kooliõpetaja R. Tuur.

*) Awaldame waidlusainena.

2.—4. mai on tähtsad päewad

kõigile linna- ja maakirjasaatjatele, sest neil päewadel paneme meie kindla aluse plaanikindlale tööle ajakirjanduse wäerinnal.

Üleoblastilisest kirjasaatjate nõupidamisest

wõiwad osa wõtta kõik „Edasi" kirjasaatjad nii maal kui linnas. Ainelistel põhjustel saame raudtee sõidukulud tasuda aga ainult neile, kellele wastawad kutsed kätte on saadetud.

Kutsutud ei ole

palju kooliõpetajaid ainult seepärast, et maikuul koguneb Leningradi ülewenemaaline kooliõpetajate konwerents, kus ajalehe küsimuse päewakorda wõtmine paratamata on. Ainelised põhjused ei luba aga kahekordseid kulusid kanda.

Pilte ja eluloo kirjeldusi

on seni wähesed kirjasaatjad ja kaastöölised ära saatnud. Tuletame jälle meele, et iga kirjasaatja ja kaastööline ise selle eest hoolitseks, et tema ühisest kaastööliste ja kirjasaatjate albumist ei puuduks.

Kõik ajalehe sõprade ringid

ei ole weel oma materjaali wõistlusele ära saatnud. Aeg oleks sellega rutata, wastasel korral wõib oletada, et ring ainult paberil on.

Ajalehe sõprade ringide wõistlus nr. 7.

Arukülа ajalehe sõprade ring, Kingissepa kreisis, Leningradi kuberm.

Meie asunduses on 35 perekonda eestlasi, teised wenelased ja soomlased. Ajalehe sõprade ring organiseeriti siin 17. detsj. Ringis on 10 liiget, neist kirjasaatjaid „Edasisse" sm. Siitas, sl. Omel ja sm. Rantal. Enne ringi asutamist oli „Edasi" tellimiste korraldajaks sm. Siitas. Läinud aasta oktoobrikuul ei käinud meie asundusesse mitte ühtki eks. „Edasit", nowembris käis juba 11 eks., jaanuaris ja weebruaris 25 eks. Kauema aja kui kuu aja pääle tellida ei saa, sest puudub kindel postiosakond. See on walla täidesaatwa komitee juures, kuhu aga post ainult kolm korda nädalas tuleb. Lugejad soowiwad aga tihemini lehte kätte saada ning telliwad seepärast raudteeametnikkude kaudu ning seepärast tuleb tellimisi iga kuu uuendada. Ring saadab ka naabruses olewa Goljatitsa asundusesse 4 eks. „Edasit", kus umbes 10 eestlast asuwad.

Ringil on oma seinaleht, mille esimene nummer juba ilmunud on.

Kõige tähtsam töö ringil on organiseerida asundusesse punane nurk, mille pidulik awamine oli kolmandamal kewade pühal kod. Omeli majas. Ring kawatseb liituda punase nurgaga, hoogtööd asunikkude keskel jatkata. Hüüdsõnaks on: „Kõik punase nurga liikmed ja asunikud olgu „Edasi" tellijad". Samuti tahab ring anda lühikeseajalisi kursusid punase nurga ja ringi liikmetele, et arendada teadmisi nii ajalehe lugemise kui ka kirjutamise jaoks.

Ringi organisaator K. Sittas.

Ajaleht wiib meid walguse poole.

Pilt ajakirjanduse edu pääle Eesti Abdresäkis, Baschkiirias.

Pääle suurt ilmasõda ja Eesti eraldamist Wene küljest, ei tellitud meie asunduses ajalehti ja asunikud elasid kui umbkotis, lahutatud kõigist wäljaspoolsest elust, ja teades suurtest sündmustest ainult kuulujuttude ja harwa mõne üksiku näppu juhtunud ajalehe järele. Kuid järjekindel side puudus kuni 1. maini 1924 a., sest ajast tellis meie kooliõpetaja A. Pisson omale esimese wenekeelse nädalalehe «Крестьянская Газета» ja oli suwe jooksul üksinda lehe lugeja, kuid sügisest pääle talwe pikul on ka teised omale ajalehte tellinud ja praegu on meie asunduses 25 talu pääle 8 ajalehe tellijat olnud, kes on tellinud 10 ajalehte ja 5 ajakirja wene- ja eestikeelseid, pääle selle käib weel hariduse seltsil 1 ajaleht ja 1 ajakiri.

„Ajalehe sõprade ringi" meil ei ole, kuid selle kohust peaks täitma hariduse seltsi kirjanduse sektsioon ehk ta küll seni weel mingisugust kihutustööd sel alal ei ole teinud, sest et sektsioonil puudub kindel töö plaan ja eeskiri, mis nimelt muretseda tuleks, kui ei taheta, et ta ainult paberil oleks.

Meteor.

Töölis-kirjasaatjate büroo

koosolekul 13. aprillil arutati linna kirjasaatjate osawõtmise küsimust 2.—4. maini ära peetawast üleoblastilisest „Edasi" kirjasaatjate nõupidamisest. Kuna paljudest wabrikutest ja tehastest kirjasaatjad wälja eraldatud on, awaldawad need aga õige nõrka tegewust, mitte ainult wabriku-tehaste elu kirjeldamises, waid nad wõtawad üldse nõrgalt osa ka kirjasaatjate üldistest koosolekutest ja loengutest. Et üleoblastiline nõupidamine aga palju praktilist anda wõib, siis tuleb sellest kõikidel linnakirjasaatjatel osa wõtta. Nende nõupidamisest osawõtmisesse tõmbamiseks otsustati terwe rida abinõusid tarwitusele wõtta.

Leningradi teated.

Lastemajade järelewaatamine.

Lastemajade järelewaatamise kommisjon kesklinna rajoonis pääle järeleuurimist heitis wälja 177 last, kuna 114 last wiis üle maksu pääle.

Uute määruste järele wõiwad lastemajades olla: päris waesed lapsed, sõja- ja tööinwaliidide lapsed, kes elawad kub. ühiskondlise kinnituse ühiselumajades, poolwaesed lapsed, töötatööliste, kes registreeritud töörsel, lapsed, wanemad, kes töötawad, kellel on 3 last kuni 16 aasta wanoduseni. Sissesõitnud wanemate lapsi Leningradi lastemajajadesse wastu ei wõeta.

Töölised linna töödel.

Kõige rohkem töölisi linnatööde juure läheb tarwis juuli kuus — üle 12.000 inimese. Aprillis plaaniliste tööde juure on ette nähtud 3 400 inimest, mais — 9.600, juunis — 11.750, septembris — 7.150 ja aktoobris — 800 inimest.

Raudteede ühendamine.

Põhja-Lääne raudteede walitsus töötas wälja küsimuse, kuidas ühendada Oudowa ja Balti liini. Sellega tahetakse elawamaks muuta raiooni rikaste metsamajanduste tegewust ning teed lühendada Leningradiga.

Pawlowski waksali awamine.

Kawatsetakse eelseiswal suwe waheajal Pawlowski waksal üle anda akadeemiliste teaatritele. Hooaeg awataks maikuu algul

Postihinna alandamine talupoegadele.

Siderinkond sai posti-telegraafi kommissariaadi poolt korralduse, alandada kirjade saatmist talupoegadele. Kirjade wahetus. külade wahel walla sisemuses maksetakse kui linna kirjade wahetus. Sama taksi järele saadetakse kirje külade eneste wahel, mis asuwad ühe postimaantee ääres ja kus tarwitada wõib liikuwat posti ühendust. Sedamoodi alandatakse kirjade saatmist talupoegadele 45 protsenti..

Timukate Eestist.

Ei saa ilma Wenemaata läbi.

Eestimaa suuremat puupapi wabrikut „Waldhofi", mis sõja ajast pääle seisis, tahetakse tema endiste omanikkude, Saksamaa kapitalistide poolt käima panna. Raskust teeb aga tooresaine — puu — muretsemine. Eesti metsad ei suuda rohkem anda, kui 10.000 kubiksülda aastas, et aga tululiselt töötada, läheb wähemalt 50.000 kubiksülda aastas tarwis. Ainsam lootus on seda Wenemaalt saada, wastasel korral jääb wabrik edasi puhkusele.

Põlewkiwi ja turwas omawahel wõistlemas.

Eestimaa suuremad „looduswarad" — turwas ja põlewkiwi — on omawahel wõistlema hakanud. Läinud aastal tegi turbatööstusrite ühing raudteewalitsusega lepingu, mille järele wedurisi turwastega kütma pidi hakatama.

Nüüd on aga põlewkiwitööstus oma saadusi odawamalt pakkunud ja teedeministeerium raudteewalitsusel ära keelanud turwastega kütta. Turbatööstust ähwardab nüüd wäljasuremine. Ainuke lootus olewat weel, et põlewkiwi töösturid ei suuda oma kaupa kaua alla oma hinna müüa, ja raudteed siis jälle turba kütte juure tagasi pöörawad.

See on päris wõistlus elu ja surma pääle.

Teadus ja tehnika.

Uus aparaat mikroskoopiliseks uurimiseks.

Seni oli wõimalik mikroskoopiga uurida ainult läbipaistwaid asju. Hiljuti leitud wertikaal illuminaator annab aga wõimaluse ka täiesti läbipaistwaid asju mikroskoopi all waadelda.

Illuminaatori praktiline tähtsus seisab selles, et see annab wõimaluse uurida haawa, kui see on sügawal mõne eluudi sisemuses, wõib waadelda silma sisemust, nina, suu õõnsast jne. See kõik kergendab arstil haiguse käigu ja iseloomu tundmaõppimist.

Kirjawastused.

Raskemaksnalune, Masnikowast. Teie kirja andsime asja selgitamiseks har. osak. Eesti büroosse üle. Mis puutub õpetaja protsentide wõtmisesse toimepandawate pidude päält tema juhatamise eest, siis on see täiesti lubamatu.

Eilane börse:

Keskkassa tõhustused					tšerw.
„	„	maiks	6 kuu p.	101¾	„
„	„	„	3 „ „	109⅜	„
„	„	juuniks	6 „ „	100½	„
„	„	„	3 „ „	99	„
„	„	juuliks	6 „ „	99	„
„	„	august	6 „ „	97¾	„
„	„	septem.	6 „ „	96¼	„
„	„	okt.	6 „ „	95	„

Naelsterlingid	9 rbl.	30 kop.
Dollarid	1 rbl.	94½ „
Prantsuse frangid	— „	— „
Rootsi kroonid	52 „	— „
Soome margad	4 „	85 „
1. wõidulaen	3 „	26 „

Juriidiline abi.

Küsimus nr. 149. Meil 10-nel kruntnikul ja 13 külamehel on kokku 72 tiinu suurune lepa wôsastiku all olew maatükk rohkem kui 15. aastat karjamaana tarwitada olnud. Paari aasta eest andsid külamehed ilma meid teadmata kirja maaosakonda sisse ja nôudsid selle maa tükeldamist. Seda teada saades andsime meie kruntnikkude poolt nôudekirja sisse ja nôudsime selle maa tükeldamist mis wanalajal meie tarwitada olnud. Selle maa asi oli minewaasta maa osakonnas arutusel ning lükati nii meie kui ka külameeste nôuded tagasi. Nüüd on külamehed asja jälle uuesti ülesse wôtnud ja tahawad kôike seda maad omale saada meid koguni ilma jätta. Kas on meil ôigus oma krundi kôrwal 6—10 tiinu suurust maad karjamaana ehk pôllupinna suurendamiseks lisaks nôuda. Kuhu pöörata?

Wastus: Wastuse saamiseks teatage, mis leping on tehtud kreisi maa osakonnaga, kas ei ole mitte maa wôetud metsa tagawarast ja antud maaharimiseks. Kas ei ole mitte maa antud riigi metsa tagawarast kohaliku tähtsusega metsa tagawarra. Kas ei ole mitte antud rendile kui rendimaa. Igatahes andke protest omal ajal kreisi maa osakonnale sisse.

Küsimus nr. 150. Kas on niisugustel pôllumeestel ôigus maad pidada ja pôllumajanduse maksu kergendust saada, kes ise kogu selle aja pôllul ei tööta?

Wastus: Teatage täielikult ja selgelt asja seisukord. Meie maa ôiguste pôhiseadus on see, et maad wôib tarwitada ainult see, kes seda oma tööjôuga harib.

Küsimus nr. 151. Kas on pôllumeestel luba ning kes piimaühisuse liikmed saada karjamaad puhastada, kus pääle lillaka warre ja sambla midagi ei kaswa, kuna loomad nälgiwad. Oleme pööranud mitmed korrad Trotski metsawalitsuse poole seda karjamaad puhastada, seda aga metsawalitsus ei luba. Kui seda ei lubata, siis oleme kariloomad sunnitud äramüüma. Mida teha?

Wastus: Metsawalitsusse sisseantud teadaanne peab wiimane wastawa määruse pôhjal (согласно п. 4. положения о побочных пользованиях в лесных дачах Ленингр. губ. В. Л. С. № 43—22 г.) edasisaatma kreisi maa osakonna juures asuwasse metsa kôrwal tarwituse kommisjooni (комиссия по делам о побочных пользованиях в лесах при Уземотделе). Ainult tähenbatud kommisjon wôib teile ära ölda, ehk teie palwet rahuldada.

Küsimus nr. 152. Kas on pôllumeestel Trotski kreisis ja wallas kuidagi moodi rohkem puid ehk hagu wôimalik saada, kui kaheksandik sülda. Kui on, siis kust wôib saada?

Wastus: Määruste pôhjal metsa wäljaandmises tööd tegewatele talupoegadele üle normi, mis ettenähtud metsa seadustekogu punt „в“ peatükk 23, kinnitatud maa ja rahanduse rahwakommissariaatide poolt 30/VI — 24 a. (согл. правил отпуска леса сельскому трудовому населению сверх норм предусм. ст. 24 п. «б» лесн. кодекса) wôib iga majaperemees wäljapakkumise teel metsa muretseda metsa materjaali raha summas, mis kindlaks määratud kubermangu maawalitsuse poolt (75 rublast kuni 225 rublani) aastasest metsa maharaiumise osast.

Küsimus nr. 153. Kas on luba pääle metsa, wôimalik saada weel palkisid.

Wastus: Waadake küsimus nr. 152.

Küsimus nr. 154. 1924 a. weebruaari kuul suri minu poeg ära ja jäi kreisi osakonnale wôlga 4 rubla 50 kop. 1923—24 esimesel poolaastal. Nüüd nôuab kreisi osakond aasta pääle poja surma minult kui isalt, selle summa wäljamaksmist trahwi rahaga kokku 15 rbl. 70 kop. Kuid mina ei ole suuteline maksma ning nüüd kirjutawad minu waranduse üles. Kas on neil ôigus seda teha.

Surnud pojast jäi maha naine rinnalapsega, kellel mingisugust warandust ei ole?

Wastus: Surnu wôlgade eest wastutawad waranduse tôelised pärijad. Kui waranduse hindamisel oli kahtlus, kellele warandus kuulub, kas isale ehk pärijatele, siis on isal tarwilik nôudmine sisseanda rahwakohtusse, et temal on waranduse pääle ôigus, paludes, et kohus paneks piiri waranduse müümisele. Kui aga nôudja loeb, et warandus kuulub isale, siis tuleb kaebega pöörata kreisi prokuröri poole, paludes waranduse müümist seisma panna.

Küsimus nr. 155. 1909 a. asusin elama wäikesse wesiweskisse. Tegin ise kôik weski jahwatuse wärgid ning töötasin 1917 a. Warsti nägin, et weski sissetulekud ei suuda peret ära toita. Ostsin wanad willakraasimise masinad, kusjuures tuli suurt paranduse tööd teha. Töötasin ükski kuni 1922 a. ja maksin kôik riigimaksud korralikult ära, ei puudunud ka patent. Selle pääle waatamata wôttis kohalik majanduse osakond minu käest weski ära ja andis kooperatiiwile rendi pääle. Sellega jäeti mind koguni ilma leiwata. Kuhu pöörata, et wôiksin oma töökoda jälle kätte saada?

Wastus: Teatage, mil aastal wôeti teie käest weski ära ja missuguses korras, s. o. milliste asutuste kaudu wiidi weski natsionaliseerimine läbi.

Küsimus nr. 156. Olen pôllupidaja ning minul on oma poolt sisseseatud wäikene palgi- wôi laualôikus.

1923 a. oli mul wôetud — wäljaantud 1. järgu patent, nüüd tahtsin seda uuendada ning minule pani rahaosakond ette 3. järgu patent wôtta, mis aga ettewôte sisse ei too, sest et tööd on wôimalik teha ainult suure wee ajal. Puudub wesi — seisab töö.

Töötan üksi ilma wôôra tööjôuta ning kogu laualôikuse sissetulek ei ulata üle 100 rubla hooajas. Kas on ôigus nôuda 3. järgu patenti ja kui palju wôib kaudseid maksusi weel niisuguse ettewôttele juure lisada.

Wastus: Punkt „в“ pôhjal märkus 2 juure tööstuslikkude ettewôtete patendi sissenôudmise asjus (согл. п. «б» примеч. к расписанию поясных такс патентного сбора для промышленных предприятий (С. У. № 100—23 г.) kuuluwad saeweskid patentlise maksu alla kahe järgu wôrra kôrgem, kui tôelik tööliste arw, olgugi, et teie ei tähenda tööliste arwu, siiski arwame, et teil tuleb wôtta patent mitte alla 3. järgu. Tasanduse maks nôutakse teilt poolteist protš. wôrra, aga riiklikku pôhi sissetulekumaksu mitte üle 10 rbl. poolaastas, sinna juure arwatakse weel 50 protš. kohaliste kulude katmiseks.

Küsimus nr. 157. 1914 a. ostsin enesele maja ja muretsesin selle juure maatüki. Kuid pojad läksid imperialistlikku sôtta, ise aga olin sunnitud tööd otsima, kus juhtus. Majas elasid krundi pererahwas, lasid aga maja ära laguneda. Maksu nende käest ei saanud. Nüüd nôuawad peremehed, et mina oma maja nende maatükilt ära wiiksin ehk maksaksin rendimaksu maa eest, kus maja asub, — 6 rubla ja wäikese aiamaa eest 6 rubla, kokku 12 rubla. Maja asub karjamaal. Juhtumisel, kui ma ei maksa ähwardawad aiamaad ära wôtta. Kas wôiwad nad seda teha?

Wastus: Rendimaksu nôudmine maja all olewa maa ja aiamaa eest ei ole seaduslik. Need, kes teilt omawoliga aiamaa ära wôtawad, karistatakse kaelakohtu seaduse järele kui omawoli tarwitajaid.

Küsimus nr. 158. Meil on keegi talupoeg, kellel oma maa ja peab wôerast tööjôudu. Ise on aga nôukogu teenija — kubermangu portselaani wabriku töode juhataja. Külas loetakse teda kôige rikkamaks talupojaks. Päölegi on ta kohaliku kiriku nôukogu esimees ning teeb wastukihutustööd igas asjus. Kuhu pöörata, et sarnaseid elemente nôukogude tööst kôrwaldatakse, kuna kubermangus on meil töötatöölisi, kes tema kohta täita wôiwad?

Wastus: Pöörake kreisi kohtu prokuröri poolt, kuid pidage meeles, et teil tuleb wastust anda, kui kaebe wale alusel seisab.

Kirjawastused.

Opilane, Koidulas. Asja pääle et tule waadata nii, nagu oleks kirjasaatja see, kel kirjasaatja kaart taskus. Meie peame iga selisimeest oma kirjasaatjaks, kes meil enamwähem järjekindalt kaastööd teeb. Warsti korraldame kirjasaatjate ümberregistreerimise ja siis saadame kaartid igaleühele kätte.

K. K—n, Tomkinos. Teie küsimus on juristi käes. Saate warsti wastuse. Kirjasaatjaks wôib igaüks olla wanaduse pääle waatamata. Leht käib Teile.

Terawfilm. Uhe teie sônumi tarwitasime ära lühendatult, kuna teine üldise tähtsuse puudumise tõttu wälja jääb.

Jak. Kui lähemalt teadustate, kes teie olete, siis awaldame ka teie kirjatüki lôpu poole.

Oma ringi liige E. Epp. Saatke meile lähemad teated, kus kohas see „Täiküla“ asub.

Teadaanded.

— Kôigile oudowalastele, kellel wastaw haridus ja soow on tulewikus ôpetajateks hakata, andku kirjalikud teadaanded W. K. P. Oudowa kreisi Eesti sektsiooni, sisseanda ühes dokumentidega ja eluloo kirjeldusega.

Niisama ka kôik, kellel kindel tahtmine kôrgematesse ôpeasutustesse edasiôppima minna, andku oma teadaanded ära.

W.K.P. Oudowa kreisi komitee Eesti sektsiooni sekretäär G. Wink.

Ulelinnalisi kom. noorte lihawôtteid peetakse 18. s. k. p. Haridusmajas segaeeskawaga. Lôpuks kollektiiwsed mängud. Algus kell 8 õhtul.

Sissepääs kôigil Eesti W. L. K. N. U. kollektiiwide ja Harmaja ringide liigetel.

Noorte sekts. büroo.

Haridusmaja teaatri harjutuste järjekord.

Teisipäewal, 21. aprillil. kell 8 „Kõhutõbi“.
(Palutakse ilmuda sm. Juurup, Saan, Oona, Petroff, Rabin, Noom, Kal).
Keskнädalal, 22 aprillil. kell 8 3. mai lawastus.
(Ilmuda tuleb kôigil teaatri liigetel).
Wast. instruktor-organisaator

Wastutaw toimetaja: M. Treufeldt.
Wäljandaja: Eesti Kirjastuse Ühisus

„Edasi“ maa- ja linnakirjasaatjate üleoblastiline nôupidamine

2.—4. maini Leningradis.

Päewakord:

1. S. N. W. Liidu seesmine ja wäline olukord.
2. Töölis- ja talupoegade kirjasaatjate liikumine ja selle organiseerimise wormid.
3. „Edasi“ toimetuse aruanne ja töölis-talupoegade kirjasaatjate järjekordsed ülesanded.
4. Talupoja kirjasaatja ja nôukogude ülesehitustöö.
5. Talupoja kirjasaatja ja pôllumajanduse jaluleseadmine.
6. Talupoja kirjasaatja ja poliit-hariduslik töö maal (lugemistuba, seina ajaleht, punane nurk jne.).
7. Rahwuswähemuste raamatute ja ajalehtede laialilaotamine maal.
8. Töölis-talupoja kirjasaatja ôiguslik kaitse.
9. Jookswad asjad.

Pääle päewakorra läbiwôtmist seminaarlik loeng: „Kuidas ja millest kirjutada“.

Nôupidamisest osawôtjatele on kutselehed kätte saadetud. Osawôtjatele külakirjasaatjatele maksetakse Leningradis edasi-tagasi raudtee sõidukulud kinni ja antakse nôupidamise kestwusel prii korter. Toidu eest tuleb igal saadikul ise hoolitseda.

W. K. P. Põhja-Lääne büroo agitprop. osakonna Eesti sektsioon.

Iga ajakirjanduse tähtsusest arusaaja lodanitu kohus on „Edasi“ tellijate arwu suurendamiseks kaasa aidata!

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Puhkepäewal, 19. aprillil s. a.
Kino-etendus „Waenlased“
(Bparn)
Kino romaan tsaari ajast.
Algus kell 7 ja kell 9 õhtul.
Pääle teist seansi kollektiiwsed mängud.

Puhkepäewal (esmaspäewal), 20. apr.
Päewane kino-etendus „Abort“
Teaduslik film.
Algus kell 1 ja 1/23 päewal.
Hinnad mõlemil kino etendustel alandatud. Wõõrastel 30 kop, liikmetel 25 kop.

Õhtul, 20. aprillil.
Teaatri-õhtu „Kassijaht“
Komöödia 4 waat. Algus kell 8 õht.
Lõpuks kollektiiwsed mängud.
Hinnad 30 kop. kuni 1 rublani.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Laupäewal, 18. apr. Sl. Jänese loeng
Lihawõtte pühade tekkimine
Loengu järele sega ettekanded kõigi Leningradi Eesti asutuste tegelaste poolt. Pioneeride ülesastumine, laulukoor, sport jne.
Algus kell 8 õhtul.
Sisseminek hinnata, riietehoiu tähe ettenäitamisel. Riietehoid 5 kop.
W. K. P. Lening. kub. agitpr. osak. Eesti sektsioon.

Petr.-Wiiburi poole Eesti tööliste klubi.
Puhkepäewal, 19. aprillil kell 8 õht.
Suur pidu-õhtu
Näidend:
„Kullupuu Juku“
Koomiline ooper.
Kontsert osas — uudis.
Juhatus

Woltshinski asunduses
Luuga kreisis ja ümbruskonnas wõtab „Edasi“ pääle tellimisi wastu kooliõpetaja sm. **R. Koowits.**

Tikopesa asunduses
wõtab „Edasi“, „Oraše“ ja „Säde“ pääle tellimisi wastu
Aleksander Kast.

Bugri asunduses,
Trotski kr., Leningradi kub. wõtab „Edasi“ pääle tellimisi wastu sm. **A. Uerina.**
Lõpuhinka postijaamas.

Dr. Grünberg Wostantje (end. Znamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud.
Sifilis (914 ja t.) ja **tripper** (teraw. ja kroonilise). Snguorgaanide igakülgne arstimine.

Erihaigemaja, sisemise-, naiste-, sünnitamise-, lõike-, hamba-, kurgu-, kõrwa-, nina- ja suguhaigused. **Sifilis** (606—914), põiehaigused, **tripper.** Wastuwõtte tunnid erialadel hom. k. 9 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Kusnetski haigemaja Kusnetsnõi, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spetsprofessorite ja assistentide poolt kella 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Raskejalgsete konsult. **Uuematei met.** järelwastamine ja arstimine. **Sifilis** 606 914 **tripper** teraw ja kroonil. **Sugupõimetus** masf. ja elektrij., hambaarstim. ja kunstlik hamb. Arstide kutsum. kodu.

Типография Коминтерн, Государственное изд., Екатерингофский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 8556.